

VESELÝ VÝLET®

KRKONOŠE / 41

ZIMA 2014

V Peci roku 1844 narozená Marie Steinerová prodávala u křižovatky horských cest na Výrovce hostům upomínkové předměty, občerstvení, pivo a pálenku desítky let. Přes den tudy procházeli k Luční boudě a Sněžce, v noci pašeráci s levnou kořalkou ze Slezska. Horalka měla jediná v Peci koncesní obchod s pálenkou, tak u ní nejspíš odkládali část svého nákladu. Na jaře 1910 zachytil v šátku zahalenou Marii Steinerovou fotograf v její typické pracovní sukni s jednou velkou kapsou. Tehdy ji pomáhala patnáctiletá neter Berta Bönschová, která po ní obchod převzala. V plátěné, potom kamenné a nakonec šindelem obložené boudičce s ironickým pojmenováním Hotel zur Geiergucke – Hotel na Výrovce vydělaly peníze na stavbu pensionu Děvín na Velké Pláni v Peci. Mnohé hřebenové boudy začínaly v 19. století sloužit turistům v podobně prostých podmínkách, dnes jsou naší ochranou i cílem při putování po nejhezčích místech Krkonoš.

Z	Zaniklé boudy	str. 2–3
	Krkonošský národní park	str. 4–5
D	Horní Maršov	str. 6
	Žacléř	str. 7
A	Pec pod Sněžkou	str. 8–13
	Mapa východních Krkonoš	uprostřed
R	Janské Lázně	str. 16–17
	SkiResort Černá hora – Pec	str. 18–19
M	Malá Úpa	str. 20–21
A	Galerie, informační centrum a pension Veselý výlet	str. 24–25
	Upomínky z Krkonoš	str. 26–27

*Turisté z Německa
u Rennerovy boudy (1930).*

*Školní výlet z Holic u vyhořelé Výrovky,
Anna Vrbová je zcela vpravo (1948).*

*Svah u Liščí boudy
byl jednou z prvních sjezdovek nad Pecí (1935).*

*Pravidelní hosté
v „obyčejné“ Klinové boudě (1927).*

*Prodavači suvenýrů
u Obří boudy (1901).*

*Jezdci s motocykly Indián
vyjeli krátce po 1. světové válce k Petrovce.*

Dnes slouží putujícím hostům na hřebenech Krkonoš v nadmořské výšce nad 1150 metrů třicet bud, z toho šest na polské straně hor. Čtyři boudy v polohách nad 1200 metrů jsou veřejnosti uzavřené a šest hostinců zaniklo bez náhrady. Byly oblíbené a hosté se s nimi na památku rádi fotografovali.

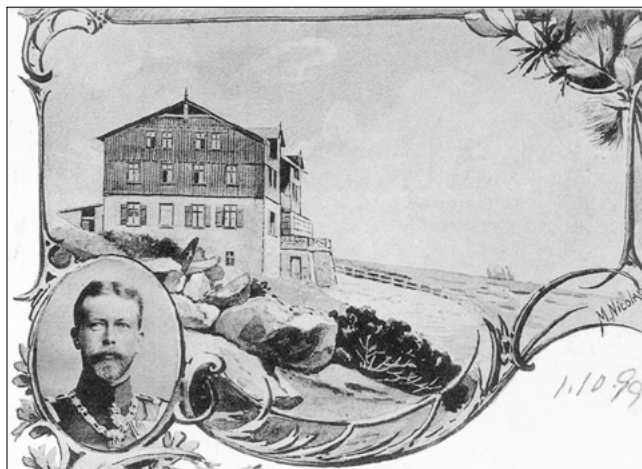
Historie **Rennerovy boudy** u Kozích hřbetů začala válkou rodů. Když Rennerové z nedaleké Luční boudy roku 1797 zjistili, že jejich bratrance z Krausových bud chystají stavbu konkurenční boudy, zničili jim pracně připravený a vynesení materiál. Stavitele neodradilo, ani když jednoho z nich hodili do díry s páleným vápnem. Po sto čtyřiceti letech Rennerovka zanikla kvůli válce národů. Českoslovenští vojáci ji společně s Luční boudou nejspíš sami zapálili před potupným předáním Sudet Třetí říši v říjnu 1938. Obnova boudy začala za války, v létě 1948 hrubou stavbu vyfotografoval hradecký profesor František Vambera. K dostavbě už nedošlo a dnes Rennerovku připomíná jen zatravněná plošina s pramenem a lavičkami.

Bouda Prince Jindřicha na hlavním hřebeni nad jezerem Velký Rybník byla po Sněžce a Sněžných jamách třetím nejvýše obydleným místem Krkonoš. Dřevěná stavba Krkonošského spolku z června 1889 měla krásný interiér. O deset let později v kamenném výklenku přibyl pomník prince a krátce i německého císaře Jindřicha z Hohenzollernu s jeho bronzovou bustou. Nejhezčí stavbu na polské straně hor nechali noví obyvatelé Krkonoš zpustnout a v únoru 1946 ji někdo zapálil. Bustu svrhli do Velkého Rybníka s hladinou o dvě stovky metrů níže. O šestapadesát let později čeští potápěči zkoumali život v ledovcovém jezeře a zbytek kovového prince našli na dně. Bustu s odříznutou hlavou vyzvedli na hladinu a odvezli do Čech.

Liščí bouda se za třicet let proměnila ze staré letní boudy v nejdelší stavení na hřebenech hor. Podle pamětníka Pepi Erbena z nedalekých Zadních Rennerových bud ji v roce 1908 chtěli koupit nejznámější boudaři východních Krkonoš bratři Bönschové. Jejich jednání o zítřejším obchodě vyslechl na Luční boudě zaměstnanec Johann Fischer. Ještě v noci běžel přes Liščí horu k majiteli Karlu Zinneckerovi a letní boudu sám koupil dříve, než dorazili Bönschové. Hned ji přestavěl a potom ještě několikrát. Anna Vrbová, provdaná Pithartová, přijela v jedenácti letech na Liščí boudu na školní výlet v červnu 1948. Při túře na Sněžku svou třídu i s Annou vyfotografovala učitelka Marie Dvořáková před ruinami nedávno vyhořelé Výrovky. Tu noc se na Liščí boudě Anna probudila a zpozorovala slabý dým. Zburcovala všechny spáče a tím přispěla k záchraně jejich životů. Za to ji paní učitelka věnovala na památku stříbrný náramek. Hůř dopadl národní správce boudy Jan Duben. Jemu ještě před Liščí v říjnu 1946 shořela Havlova bouda a o čtyři měsíce později i sousední Výrovka. Za tři zničené boudy se poctivý boudař kvůli chybám nespolehlivého personálu ocitl na tři roky ve vězení.

Klínová bouda byla příkladem přeměny jedné z letních bud na ubytovací hostinec, zatímco ostatní chalupy v lokalitě zůstaly horskými dvory s chovem dobytka. Nejvýše položenou boudou na Klínovkách přestavěli Wilhelmina a Hermann Buchbergerovi, ale v roce 1912 jim shořela. Obnovený horský hostinec v roce 1913 prodali majitelům Luční boudy bratrům Bönschovým. Zánik Klínovky v lednu 1970 je spojený opět s lehkomyšlným počínáním personálu. Bouda měla vlastní zdroj elektřiny z dieselového agregátu a nepořádek ve strojovně způsobil vzplanutí nafty. V roce 2010 ji nahradila jen o několik metrů níže přestavěná Nová Klínovka, ale ta je tuto zimu uzavřena.

Obří boudu pod vrcholem Sněžky „dočasně“ zavřely Krkonošské hotely po poslední sezóně šedesátých let kvůli odstranění hygienikem vytknutých závad. Hosté se už dovnitř nikdy nepodívali, na konci léta 1982 zcela zpustlou boudu nechal státní podnik zbořit. Je jednou

Bouda Prince Jindřicha na pohlednici z 1. října 1899.

z mála zaniklých krkonošských bud, která neshořela. V červnu 1998 jsme v hromadě zbylých kamenů z Obří boudy založené roku 1847 vyzvedli velkou žulovou desku. Před hlavním vchodem ji během let ošlapaly podrážky bot tisíců turistů a lyžařů. Památný kámen už čtrnáct let tvoří zápraží informačního centra a galerie Veselý výlet v Peci pod Sněžkou.

Požár **Petrovy boudy** v srpnu 2011 při jejím dvoustetletém výročí od založení máme všichni v paměti. Hasiči určili několik ohnisek požáru, čímž potvrdili úmyslné zničení unikátní architektonické památky. Vinzenz Zinnecker v roce 1887 vedle tradiční boudy pro dobytek s podkrovními hostinskými pokoji postavil na hřebenech Krkonoš první moderní hotel se zatravněnou rovnou střechou, vysokými okny v linii tří podlaží a pláštěm z dvoubarevné břidlice. Podobně koncipovaný druhý objekt v roce 1901 nahradil starou chalupu a doplnil na dalších sto deset let dobře známou siluetu nejoblíbenější boudy západních Krkonoš. Obzvlášť milovníkům hor chybí působivý dřevěný interiér Petrovky s malovaným a vyřezávaným vybavením i okenními vitrážemi.

Od zaniklé Rennerovky je nedaleko Luční bouda, místo Petrovky nás dobře obslouží v Moravské boudě, na Liščí louce zůstala otevřená Lyžařská bouda, místo v Obří boudě se zastavujeme na pláni pod Sněžkou ve Slezském domě a tak z nejvýše položených bud zůstala bez alternativy Bouda Prince Jindřicha.

Nová horská útulna Rennerova bouda nebyla dokončená a opět zanikla (1948).

Po badatelích objevili Krkonoše také fotografové. Jindřich Eckert zachytil v roce 1883 ledovcové jezero Malý Rybník i s později zarostlou morénou. Zdejší bouda sloužila zatím jen k chovu dobytka, pro turisty ji upravili mnohem později.

O panenské přírodě v Krkonoších můžeme mluvit naposledy před více než čtyřmi stovkami let. Hospodáři vytvořili ve velké části hor kulturní krajinu i v nejvyšších polohách. Podle studie historika Theodora Lokvence horalé v 16. až 18. století při zakládání senišť a pastvin odstranili kosodřevinu na tisíci hektarech. Proto je okolí Luční boudy více travnaté než lesnaté, holé byly svahy Sněžky k Růžové hoře a Lvímu dolu, velké plochy mezi Modrým dolem a Výrovkou, Labská louka i Lysá hora nad Rokytnicí. Dobytek se pásal na vysekaných Kozích hřebtech a dalších dnes opět zarostlých svazích nad horní hranicí lesa. O to větší cenu mají lidmi minimálně ovlivněná místa, která zůstala především v ledovcových karech, rašeliništích a arкто-alpínských tundrě v nejvyšších polohách. Naopak mnohá lidmi přetvořená místa jsou kulturním dědictvím, jako třeba krkonošský fenomén hřebenové boudy nebo luční enklávy s lidovou architekturou. Proto jsme se už před padesáti lety rozhodli je v národním zájmu chránit.

Přírodovědci si před dvěma stovkami let uvědomovali výjimečnost několika lokalit především z pohledu botanického v závislosti na reliéfu hor. V rašeliništích okolo pramenů Labe a Úpy, v ledovcových karech Obřího i Labského dolu, Sněžných a Kotelních jam badatelé našli druhy, které nerostly v širokém okolí a byly popsány až v chladných krajích na severu nebo vysoko v Alpách. Brzy pochopili spojitost s někdejší zaledněnou Evropou a Krkonoše začali chápat jako středoevropský ostrov tundry. Prvními ochránci přírody byli v západních Krkonoších osvěceni lesníci Ludvík Schmid, Josef Trdlica a také ředitel panství Jilemnice Arnošt Šourek, otec významného botanika. Na jejich popud hrabě Jan Nepomuk Harrach v roce 1904 vyhlásil první přísně chráněnou rezervaci v části Labského dolu. Ochranu přírody prosadil vahou tehdy nedotknutelného soukromého vlastnictví půdy. Že bylo nutné krkonošskou

přírodu chránit, napovídá dochované prohlášení konzervátora ministerstva školství a národní osvěty profesora Augusta Bayera předložené v srpnu 1919 Úřadu pro zachování přírodních památek. Tehdejšímu „ministerstvu životního prostředí“ popsal jak „...přívál návštěvníků především z Pruska s uvolněnou sebekázní ohrožuje nejvýznamnější rostliny české, které jako reliкty květeny arktické, alpské a karpatsko-altajské jsou evropským unikem a Krkonoše činí horstvem mezi Alpami a Skandinávií nejvelkolepějším... část návštěvníků otrhává, olamuje, ano i s kořeny rve nápadně a krásné horské rostliny, nosí je ve snopech v náručí a vacích, během dne zvadle kytice a větve pohazuje po cestách, v okolí bud a zanechává v noclehárnách ve smeti...“. Na základě profesora pojednání vydala okresní správa v Jilemnici v říjnu 1920 první vyhlášku na ochranu přírody Krkonoš obsahující i peněžité tresty. S připravovanou konfiskací značné části šlechtického majetku maršovského a vrchlabského panství Czernin-Morzinů a jilemnického panství Harrachů dle pozemkové reformy z roku 1919 přišly první úvahy o vyhlášení větších rezervací. Botanik František Schustler v dubnu 1923 předložil návrh velkoplošného chráněného území kolem hlavního hřebenu od Rýchor po Jizerské hory. Mladý vědec ovšem v roce 1925 předčasně zemřel, aniž by se našel pokračovatel v jeho úsilí. Znalci krkonošské přírody a zdejších poměrů profesor Karel Kavina, propagátor turistiky a lyžování Jan Buchar, konzervátor ochrany přírody Jindřich Ambrož přispěli k přípravě rezervace v Kotelních jamách a naopak se marně ohrazovali proti stavbě Masarykovy horské silnice do výšky 1400 metrů na Zlaté návrší. Po roce 1945 působili v Krkonoších tři neplacení konzervátoři ochrany přírody, na západě Jindřich Ambrož, v labském regionu Zdeněk Pilous a na východě nejstatečnější ochránář v historii Krkonoš botanik Josef Šourek. Ničitelé Obřího dolu po něm v padesátých letech dokonce stří-

leli a nakonec byl komunisty z funkce bez zastoupení odvolán. Stihl připravit v roce 1952 podklady pro vyhlášení několika státních přírodních rezervací s vyloučením všech lidských zásahů. Přísná pravidla platila pro návštěvníky, ale často je obcházely státní organizace. Nerespektování Šourkova odkazu přineslo třeba umělé zalesnění části ledovcového karu Velká Studniční jáma kosodřevinou a tím zničení porostu vzácné sasanky narcisokvěté. Ještě větší botanické škody způsobilo zalesňování v rezervaci na Rýchorách, které pomohlo zastavit až vyhlášení Krkonošského národního parku (KRNAP) v květnu 1963. Vedle stanovení rozlohy je důležité určení pravidel využívání parku. V prvních třiceti letech až do roku 1992 byly jen dva stupně ochrany území, běžná místa národního parku a státní přírodní rezervace. Nepřesné vymezení dovolených či nedovolených zásahů způsobilo mnoho škody na přírodě a krajině. Proto na hraně Labského dolu stojí devítipodlažní Labská bouda, buldozery v rezervacích rozšířily lesní chodníky na svážnice k odvozu dřeva, plošné kácení lesa zasáhlo cenné porosty při horní hranici lesa, turistické cesty zalil asfalt. V roce 1989 patřil Krkonošský národní park mezi deset nejohroženějších parků světa a proto jej vláda České republiky v březnu 1991 právně ustanovila novým nařízením. O rok později zákon o ochraně přírody určil základní pravidla. Původní KRNAP se rozdělil do čtyř odstupňovaných chráněných částí. Hustě zastavěná centra Harrachova, Pece pod Sněžkou, Rokytnice nad Jizerou, Špindlerova Mlýna a dalších obcí byla z parku vyjmuta do ochranného pásma s předáním většiny pravomocí samosprávě. Zmenšený národní park o rozloze šestatřicet tisíc hektarů má od té doby tři zóny, z nichž ta první je nejceněnější.

Rozšíření první a druhé zóny

Zatím ještě neschválený návrh změny velikosti jednotlivých zón zvětšuje I. zónu ze současných čtyř a půl tisíce hektarů na sedm tisíc. První z důvodů je administrativní. Po patnácti letech platnosti zákona právníci zjistili, že závazný soupis pravidel nazvaný Návštěvní řád omezuje volný pohyb po II. zóně v rozporu s vyšší právní normou, tedy zákonem o ochraně přírody. Nový Návštěvní řád z října 2010 pohyb v II. zóně neomezuje a tím podstatně zmenšuje plochu s nejpřísnějším režimem. Návrh proto zvětšuje I. zónu o plochu II. zóny zhruba na úroveň někdejších rezervací. Celková plocha KRNAP se nemění, jen se zmenší III. zóna ve prospěch druhé. Radostnější druhý důvod zvětšení I. zóny je přírodovědný. Stav přírody se totiž především v lesních ekosystémech při horní hranici lesa v posledních dvaceti letech zlepšil natolik, že jejich osud můžeme svěřit přírodním procesům vedoucím k návratu divočiny. Zvětší se území bez zásahů proti kůrovci a je na nás, jestli přijmeme fakt, že do přírody patří i mrtvé stromy. Na polské straně přestali v nejceněnějších místech kácet napadené stromy už dávno, správnost rozhodnutí vidí i běžný návštěvník. V I. zóně je celkem 14 chalup, bud a dvě stanice lanovky. Rozšířením žádný objekt nepřibude i za kompromis ponechat Voseckou boudu ostrovem II. zóny obklopenou první. Bez změny zůstanou turistické trasy, cyklotrasy, podmínky skialpinismu, lezení po ledopádech a další současné aktivity v nejceněnějších místech parku. Naproti tomu Správa KRNAP pro zklidnění hřebenů podporuje měkké aktivity v ochranném pásmu, třeba zřízením vycházkových tras, expozic a muzeí, nově projektem Stezka korunami stromů Krkonoše. V Bavorském lese a na Šumavě osvědčená zábavně výchovná aktivita provozovaná česko-německou společností snad již letos realizuje třetí stezku v Janských Lázních v návaznosti na nové parkovací plochy u Hoffmannovy boudy. Po bezbariérovém dřevěném chodníku s malým spádem se hosté po necelém půl kilometru dostanou ve zdejších vzrostlém smíšeném lese na úroveň korun stromů. Uvnitř čtyřicetimetrové vyhlídkové věže sestoupí na zem a stezku zakončí v přednáškovém centru s občerstvením. Přibude další dílek k poznávání přírody a věrme i k pochopení její ochrany.

Sasanky narcisokvěté v 70. letech na Rýchorách.

OKOUZLEN ŽIVOU PŘÍRODOU

První silný zážitek z výjimečného setkání se vzácnou přírodou mi připravil strážce národního parku Zdeněk Říha na začátku sedmdesátých let. Zavedl mě do rezervace Rýchorská květnice k zdánlivě nekonečnému porostu právě rozkvetlých sasenek narcisokvětých. Dosud jsem viděl jen pár květů u cesty a teď tohle. Když jsem se tam po letech znovu podíval, lokalitu zastínily smrky a místo úplně zarostlo borůvkám. Nenašel jsem ani jednu sasanku. Po podobných zklamáních si v posledních letech užívám každého zlepšení naší přírody. Za zážitky nemusím chodit daleko. Z okna pravidelně pozoruji lovící čápy černé, nad řekou i v zimě přelétá několik skorců vodních. Minulou zimu jsem poprvé v Úpě kousek od domova viděl vydru říční. Po dešti hojně vylézají mloci skvrnití, občas i čolek horský. U potoka stékajícího ze Staré hory žije užovka obojková, ve stráni zmije obecná. Ve smíšeném lese nad domem hnízdí desítky druhů pěvců, v zimě přilétá pět různých sýkor. Samci chřástala polního se ozývají typickým hlasem na několika loukách nad Horním Maršovem, v Honzově Potoce vidím nebo jen slyším datla černého. Ještě před třiceti lety byli v okolí běžní tetřevci obecní. Na jaře a někdy i na podzim jsem je viděl i během dne tokat kousek od domu v Reissovské muldě. Jednou jsem se živého kohoutka dotkl, když se nechal zapadat sněhem přímo na cestě u Krausových bud a vylétl mi zpod lyží, až když jsem nad ním projížděl. V Temném Dole běžně přelétali přes údolí mezi Světlou horou a Špičákem, ale těžba dřeva a nové lesní svážnice je zatlačily dál do hor. I to je cena za upravené lyžařské cesty plné spokojených běžkařů. Zato minulý říjen jsem měl krásný zážitek v nedařlém Klausově dole u Janských Lázní. Při opravě kousku chodníku hrozcího zřícením po červnové povodni jsem zahlédl zvláštní let ptáka ve velikosti kosa. V úzkém kaňonu jsem ho brzy našel a nechtěl stále připustit, že je to druh, na který si myslím. Pomalu jsem dolehl pod skalní stěnu a udělal snad padesát snímků, bohužel jen krátkým objektivem. Už bylo jasné, že takto se na skálu umí zavěsit a ve šterbinách lovit hmyz jen zedníček skalní. Červené peří na strakatých letkách to potvrdilo. Po půlhodinovém pozorování jsem odcházel v dlouho neprožitě euforii. Večer jsem fotografie poslal několika přátelům s poznámkou, že jsem zedníčka skalního u nás před tím nikdy neviděl. Překvapila mě pohotová odpověď ornitologa ze Správy KRNAP Jiřího Flouska. Ahoj Pavle! Koukal jsem do literatury. Z české strany Krkonoš dosud nebylo žádné pozorování, z polské pouze dvě ze Sněžných jam – v roce 1830 a 15. 6. 1962, vždy jeden exemplář. To už je v poslední době třetí ptačí druh zastižený po padesáti letech v Krkonoších. Dalšími byli datlík tříprstý a strnad luční. Děkuji velmi a přeji pěkné dny, Jirka.

Lysečinská bouda v roce 1930.

Původní jméno Lysečinské boudy Kolbenkammbaude můžeme přeložit jako Bouda na Lysečinském hřebeni. Kolem vede jedna z oblíbených běžeckých tras, která je součástí Krkonošské lyžařské cesty. Začíná na Pomezních Boudách, nad Novými Domky projíždí k Rennerovým boudám a odtud k maloúpskému kostelu. Pravidelně upravovaná trasa mírně stoupá na Cestník, pak mírně klesá k Lysečinské boudě, která je se svým tradičním hostincem dobrým místem pro první zastávku při lyžařském výletu. Magistrála pokračuje dál přes Horní Alberice, prochází nad Bischofovým lomem s Muzeem Vápenka, odkud stoupá na hřeben a dál na Rýchory. Tady se zimní lyžařská a letní cyklistická trasa v nadmořské výšce tisíc metrů dělí na sjezd do Horního Maršova, Žaclěře, Svobody nad Úpou nebo do Mladých Buků.

Příběh z Lysečinské boudy

Ignaz Kneifel získal zkušenosti s provozem horské boudy na slavné Hamplově boudě pod Sněžkou na slezské straně Krkonoše ještě před 1. světovou válkou. Také jeho sestry našly práci stejně jako stovky dalších obyvatel údolí Úpy na hřebenových boudách. Augusta na Špindlerovce a mladší Marta u Vinzenze Bönsche na Richterově boudě. V roce 1926 se Ignaz ve třiačtyřiceti letech rozhodl otevřít vlastní podnik, nejlépe úplně nový v některé dosud neobsazené lokalitě. Velmi lítoval, že jeho starší bratr Emil Kneifel probendil rodinnou letní boudu na Lučinách, místo které vznikla známá Kolínská bouda. Ignaz našel vhodnou louku na prodej u turistické cesty v Horních Lysečínách. Stavbu Lysečinské boudy pojal tradičně. Na roubené přízemí, provedené stejně jako v jeho rodné chalupě čp. 22 na Předním Výsluní ve Velké Úpě, přistavěl dvě hrázděná podlaží zakrytá svíslým bedněním. Restauraci rozšířil o prosklenou verandu. Podnik bez konkurence v okolí prosperoval už deset let, když v roce 1936 Ignaz Kneifel prožil v Lysečinské boudě první těžkou situaci. Starší dcera Walburga zvaná Wali se v osmnácti letech zamilovala do finančního strážmistra z alberické celnice a protože brzy otěhotněla, Ignaz vystrojil svatbu. Vše bylo v neděli nachystáno, v kočárech měli z Lysečín odjet do maršovského kostela. Jenže ženich stále nepřicházel a proto se pro něho zastavili v celnici. Teprve tady se od vrchního inspektora Bohumila Černého dozvěděli, že se jeho podřízený ženit nemůže, protože už je ženatý. V tu dobu jistě nebylo pro Wali ani pro boudaře Ignaze snadné se s takovým osudem vyrovnat, přestože povedený ženich byl ze služby ihned propuštěn. Nad novorozencem Aloisem Kneifelem pak držel místo otce ochrannou ruku vrchní inspektor Čer-

ný. Ale ani to nepomohlo dědovi Ignazi Kneifelovi o deset let později. O svou boudu přišel a v červnu 1946 s manželkou Annou a dalšími sousedy z Horních Lysečín odjel IX. transportem z okresu Trutnov do ruské okupační zóny poraženého Německa. V padesátých letech se bouda uzavřela pro kolemjdoucí hosty. Restauraci turistům otevřel až Vladimír Šťastný po roce 1989. Dnes hostinec provozuje Miroslava Svobodová, v sezóně denně od 10 do 19 hodin.

Boudy na Rýchorách s přispěním Antonína Tichého

Odlesněný hřeben na Rýchorách poskytoval po staletí seniště hospodářům z Maršova, Alberic, Suchého Dolu, Rýchor, Sklenářovic i Temného Dolu, ale na rozdíl od centrálních Krkonoše tu nevznikly letní boudy. Zato pravidelné hospodaření na vápencovém podloží z Rýchor vytvořilo významnou botanickou lokalitu s teplomilnými rostlinami vedle alpinek z nejvyšších poloh. Mnohé rostou u skalního výchozu na severním konci hřebenu Rýchor. Blok zelené břidlice vyčnívající do nadmořské výšky 1002,81 metrů se ve starých mapách jmenoval Švestkový kámen. Tvoří hranici mezi Maršovem a osadou Rýchory, která dnes patří k městu Žaclěř. Býval odtud otevřený výhled na celé východní Krkonoše s dominantním alberickým údolím v popředí a hlavním hřebenem se Sněžkou na severním horizontu. Turistům objevil Rýchory Rakouský krkonošský spolek (ÖRGV) na konci 19. století. Dokonce tady plánoval postavit rozhlednu. Podle dochované studie navrhl vrchlabský stavitel Eduard Zirm zvláštní desetimetrovou kamennou věž s obíhajícím metr a půl širokým venkovním schodištěm s třiašedesáti stupni a kovovým zábradlím. Stavba se z desetimetrové základny sbíhala na kruhovou vyhlídkovou plošinu o průměru čtyři metry. Podle zápisů ve spolkovém časopise plánovala skupina ÖRGV Mladé Buky jinou rozhlednu v roce 1888 pro vrchol Dvorského lesa, o šest let později se skupina Žaclěř zabývala stavbou dřevěné věže. O rozhledně spolek jednal ještě v letech 1928 a 1934, ale k realizaci nikdy nedošlo. První a dlouho jedinou stavbou na holém hřebeni Rýchor byla Maxhütte, tedy Maxova bouda. Aktivní člen ÖRGV průmyslník Max Hirsch ze Slaného sem věnoval prostou dřevěnou boudu o půdorysu 7,7 x 6 metrů, která byla roku 1891 jako budova pro těžební stroj součástí expozice jeho firmy Bolzano, Tedesco a spol. na Jubilejní průmyslové výstavě v Praze. Max Hirsch přispěl i na umístění boudy na Rýchorách, proto místo dodnes připomíná jeho křestní jméno. Ocelovými lany kotvenou boudu s vybavenou sezónní restaurací asi pro čtyřicet hostů měli v nájmu různí hospodáři, třeba Johann Tippelt, Marie Hampelová, Ignaz Kneifel, Hugo Partsch a Paulina Hampelová. V roce 1902 místní skupina ÖRGV z Maršova IV boudu rozšířila o přístavbu s ubytováním pro dvacet osob. Kuchyně bývala v dodnes zachovaném suterénu. Maxovka se stala součástí sítě studentských nocleháren a sloužila až do září 1938, kdy ji poškodili vojáci ustupující československé armády. V roce 1946 bouda částečně vyhořela a již nebyla obnovena. I přes zalesnění většiny luk na Rýchorách především v padesátých letech zůstal zachovaný výhled. Po demolici zbytku Maxovy boudy nejspíš v roce 1955 tu zůstala vyhlídková terasa, později místo Správa KRNP zabezpečila novou podlahou a zábradlím.

V roce 1926 nedaleko vznikla dvoupodlažní Rýchorská bouda provozovaná rodinou Bertholdy Hampelové vybavené zkušenostmi z provozování Maxovky. Konfiskovaný německý majetek přešel v roce 1946 pod Klub českých turistů, v srpnu 1950 Rýchorskou boudu spadající pod Žaclěř převzalo sokolské družstvo Vzlet. Oblíbenou restauraci později provozoval podnik Krkonošské hotely se

sídlem ve Vrchlabí, na konci šedesátých let ji úspěšně vedl svérázný nájemce Luboš Provazník. Od roku 1979 tu čtyřiatřicet let sloužilo středisko ekologické výchovy Správy KRNP s malým bufetem pro veřejnost. Od loňského léta boudu provozuje Alena Dušková s rodinou. Restauraci vrátili z malého bufetu do hlavního roubeného sálu. Jako za našich dětských časů se tady potkávají obyvatelé z Maršova a Žacléře spolu s hosty putujícími po rýchorském hřebeni. Otevřeno je v sezóně denně od 10 do 16 hodin, při zájmu návštěvníků i déle (www.rychorskabouda.cz).

Rozhledna Maxovka

Lidé z radnice města Žacléře několikrát pozvali zástupce sousední obce Horní Maršov, Správy KRNP a Veselého výletu k projednání stavby rozhledny v místě někdejší boudy Maxovky. Dohodli se na postupu, společném financování a vzniku projektu. Na podzim 2011 pozorováním z vysokozdvížné plošiny určili minimální výšku 12 metrů, ze které bude pěkný kruhový výhled i po dalším růstu okolních stromů. Vyzvaná architektonická soutěž umožnila porotě porovnat čtyři různé přístupy. Zadání mimo jiné ukládalo navrhnout rozhlednu s celoročním samoobslužným a minimálně údržbovým provozem, ohleduplnou montáží v 1. zóně národního parku a očekávalo zajímavé architektonické řešení. Ateliér Petr Hájek Architekti, který se v Krkonoších prezentoval interiérem Vrbatovy boudy a novým environmentálním centrem Správy KRNP ve Vrchlabí, pojal rozhlednu jako celokovový vzdušný objekt opláštěný ocelovou sítí. Spoluautor poštovny na Sněžce architekt Patrik Hoffman navrhl k vrcholu zúženou rotující dřevěnou montovanou věž. Spoluautor nedalekého Muzea Vápenka v Albeřicích a dřevěného antického divadla u ekocentra DOTEK v Maršově tesařský mistr Petr Růžička rozkreslil celodřevěný šestnáctiboký jehlan se špičatou střechou. Odborná porota, která se opírala především o vyjádření architektů Adama Gebriana, Jiřího Hůrky a Josefa Mádra, vybrala návrh architektonické kanceláře Romana Kouckého, která vytvořila územní plán pro Horní Maršov i Pec pod Sněžkou a řadu oceněných staveb na více místech ČR. Kouckého tým pro Rýchory navrhl štíhlý hranol z pohledového bílého betonu zakončený ocelovou observatoří s buněčnou strukturou. Hlavními výhodami projektu jsou malý půdorys stavby 4 x 4 metry zachovávající větší část původní terasy, odolnost vůči drsnému podnebí, minimalizace prací na staveništi s jednoduchou montáží předem připravených modulů, použití současných materiálů a elegantní řešení. Betonová i ocelová konstrukce založená na mikropilotech nevyžaduje dodatečné náklady a přirozeně zestárne. Naopak bude náročná na přesnou výrobu. V létě hosté vystoupají na vrchol do nezasklené horní části kopule v úrovni 17 metrů. V zimě bude přístupná nižší, zcela zasklená část ocelové pozorovatelné ve výšce 13 a půl metru. V redakci Veselého výletu očekáváme rehabilitaci umělého kamene, tedy kvalitního betonu, který známe z oblasti Rýchor v podobě sto let sloužících vodárenských zámků. Beton v hrubší podobě tu pětasedmdesát let odolává na zaobleně modelovaných vojenských bunkrech. Ty jsou vedle svého smutného příběhu ukázkou dobře provedeného díla. Na Rýchorách třináct malých pevností pomalu zarůstá lesem, ale úctyhodné betonové dílo dělostřelecká tvrz Stachelberg nedaleko Žacléře je přístupné veřejnosti (www.stachelberg.cz). I tady je v rámci operačního programu EU připravená realizace projektu na novou rozhlednu. Jestli vše dobře půjde, vzniknou obě rozhledny během letošního roku. Myslíme si, že z té Rýchorské by měl mecenáš a milovník Krkonoš a zároveň zdatný technik Max Hirsch radost, stejně jako z uchování místního jména Maxovka.

Horní Maršov má stejně jako Žacléř jen jednu hřebenovou boudu ve výšce tisíc metrů nad mořem. Obě sídla odděluje hřeben Rýchor a spojuje projekt k vytvoření zajímavého turistického cíle na východním konci Krkonoš. Otevření ROSAweg, tedy Růženiny cesty z Dolního Maršova k Maxově boudě se v červnu 1899 vedle dalších hostů zúčastnila ROSA Piette Rivage s manželem Prosperem zvaným otec Krkonoš a jejich děti Ludvík a Rosa neboli „Rosl“. Max Hirsch se události zachycené na fotografii z archivu Krkonošského muzea Vrchlabí nedomohl.

Městské muzeum Žacléř a Turistické informační centrum,
Rýchorské nám. 10, 542 01 Žacléř, tel. 499 739 225,
e-mail: muzeum@zacler.cz.

Je otevřeno denně kromě pondělí od 9 do 16 hodin.

www.zacler.cz

V místě staveniště dolní stanice lanové dráhy v Peci pod Sněžkou poklepali 22. září 2011 na základní kámen za investora starosta Alan Tomášek, za správce území ředitel KRNPu Jan Hřebačka, za provozovatele lanovky ředitel Jiří Martinec a s nimi zhotovitelé ze stavební společnosti BAK z Trutnova a výrobce technologie firma Leitner ze Sterzingu v severní Itálii. Za dva roky spolu postavili novou spodní a prostřední stanici a přestavěli větší část vrcholové. Lanovka má sice stejně jako stará dva úseky, ale v odpojitelných čtyřmístných kabinách při pěkném počasí projedete stanici Růžová hora bez vystupování. Ve spodním úseku jezdí nejméně v minutovém intervalu patnáct a v horním sedmáct kabin. K centru města přiblížená stanice Pec pod Sněžkou má nástupiště v nadmořské výšce 829 metrů, stanice Růžová hora 1339 a Sněžka 1588 metrů, proto na 3759 metrů dlouhé trati během čtrnácti minut včetně průjezdu střední stanici překonáte převýšení 759 metrů. Na vrchol Sněžky vám zbývá ještě čtrnáct výškových metrů po schodech uvnitř stanice a potom i venku. Všechna nástupiště mají podlahu ve stejné výšce jako kabinka s otevřenými dveřmi. Ve stanici Růžová hora je pro vozíčkáře výtah ze vstupní a výstupní haly do úrovně nástupiště. Na Sněžce se s vozíkem dostanete do obnoveného bufetu s vyhlídkou na Obří důl jen s pomocí schodolezu.

NOVÁ LANOVKA NA SNĚŽKU

Mnohaletá úsilí nahradit původní lanovou dráhu na Sněžku z roku 1949 novou je završeno úspěchem. Smluvní termín na zahájení provozu je sice stanovený až na jaro 2014, ale v době uzávěrky tohoto vydání vše spěje ke spuštění zkušebního provozu spodního úseku na Růžovou horu a při dobrých povětrnostních podmínkách až na vrchol. Poprvé na Sněžku vyjela prázdná prosklená čtyřmístná kabina ve čtvrtek 24. října 2013 a další den i s montéry. O měsíc později 20. listopadu vrchol Sněžky obalila půlmetrová námraza a lanovku nešlo v horním úseku několik dní spustit a tedy ani provést revizní zkoušky. Ledem obalené sloupy poprvé odolávaly vichřici přes 120 kilometrů za hodinu. Zástupci dodavatele technologie lanové dráhy z jihočtyrtyrské firmy Leitner poprvé viděli arktické podmínky na vrcholu Sněžky vysoké z jejich alpského pohledu pouze 1600 metrů. Na rozdíl od prvních lyžařů v Peci pod Sněžkou celý tým výstavby lanové dráhy uvítal inverzní počasí s bezvětřím, sluníčkem a s teplotou nad bodem mrazu. I přes moderní technologie teprve provoz ukáže, v jakém počasí a hlavně větru bude nová lanovka ještě schopná bezpečně jezdit především v posledních třech stovkách metrů horního úseku.

Náklady na novou lanovku jsou bez DPH 330 milionů korun. Z toho činí dotace 239 milionů z dopravního fondu Regionálního operačního programu Evropské unie. Město Pec pod Sněžkou jako stoprocentní vlastník akciové společnosti Lanová dráha Sněžka od roku 2003 neutrácelo peníze získané z provozu staré lanovky. Naopak je využilo pro přípravu a realizaci projektu nové dráhy. To bude pokračovat i v příštích letech, kdy splácení stamilionového úvěru pokryje zisk z prodaných jízdenek a nezatíží městskou kasu. Proto přejeme městu i hostům co nejméně dnů s jinovatkou a stokilometrovým větrem. Do stavby se zapojily desítky lidí mnoha profesí od kopáče po pilota vrtulníku. Stavební práce řídil Daniel Slovák ze společnosti BAK. Ve firmě Leitner technologii pro Sněžku vyprojektoval a na výrobu dohlížel Jan Sorg a montáž řídil Michael Fischer. Dolní stanici navrhla projekční kancelář Trend z Hradce Králové, prostřední a horní architekt David Kratochvíl ze Dvora Králové. Do budování se zapojili také lanovkáři, i když ne všichni ze staré posádky na stavbě našli uplatnění. O to více se zajímali o postup prací a teď se konečně mohli vrátit ke své profesi. Za čtyřiašedesát let se podle vedoucího provozu staré lanovky Jiřího Brože vystřídalo nejméně 294 zaměstnanců. Jirka odešel se starou lanovkou do penze, jeho mladší kolegové se konečně dočkali nové dráhy. A hlavně jste se dočkali i vy a další tisíce

Strojník Alois Thamm vypravil poslední pasažéry ze staré stanice Růžová hora v 18 hodin 2. září 2012. Potom se osvědčil při montáži nové lanovky zprovozněné v prosinci 2013.

hostů, kteří se jistě přijdou svázat novou lanovkou na Sněžku. Na internetu se podívejte na tu správnou webovou kameru, jestli kabiny zrovna jezdí až na vrchol (<http://kamery.humlnet.cz>).

Urovaný vrchol Sněžky

Po volbách v listopadu 2002 si nové vedení radnice v Peci pod Sněžkou vytýklo za cíl vyřešení osudu historické lanovky na Sněžku a s tím spojený celý soubor problémů na nejvyšší hoře České republiky. V průběhu roku 2003 se podařilo dohodnout se Správou KRNP společný postup. Radní se starostou Alanem Tomáškem uzavřeli dohodu o Sněžce s týmem tehdejšího ředitele Správy Krkonošského národního parku Jiřím Novákem. Po mnoha letech nerespektování druhé strany se dokázali domluvit na přijatelném kompromisu (též VV 20/2003). Město Pec pod Sněžkou převedlo zcela zchátralou Českou boudu i s pozemky do majetku Správy KRNP, ta zajistila do konce listopadu 2004 demolici (VV 24/2005). V létě energetici přenesli elektrická trať do stanice lanovky a stará trafostanice zmizela z vrcholu Sněžky. Součástí dohody byla stavba nové České poštovny soukromým investorem. Poštovna s rozhlednou na střeše stojí nad schovaným obslužným objektem v místě sklepa České boudy (VV 30/2008). Pak mohl zmizet i kiosky z roku 1937 přestavěný v létě 1994 na starou poštovnu. Klíčová dohoda ze srpna 2006 připravila přesné podmínky stavby nové lanovky na vrchol Sněžky. Město muselo opustit variantu vykáčené trasy přes Růžohorky se sjezdovkou do Pece, což ovšem zhoršilo návratnost projektu. Na klíčovou podmínku dohody společně se zachováním omezené hodinové kapacity 250 vyvezených hostů na vrchol mohli radní přistoupit jen s finanční podporou Evropské unie. Je tedy zřejmé, že bez EU by nová lanovka na Sněžku nevznikla. Nerealizovaný projekt sjezdovky Růžohorky na jižním svahu vzdáleném od lyžařského areálu v budoucnu nahradí nové lyžařské terény v rámci připravovaného propojení Velké Úpy s Peci přes Javoří důl.

Na druhé straně dohody je souhlas Správy KRNP se stavbou nové lanovky ve staré trase za přísných podmínek především v horním úseku v I. zóně národního parku. Stanice na Sněžce a Růžové hoře nepřesáhly původní půdorys, stejně jako patky sedmnácti sloupů, které jsou opět příhradové a nikoliv z tlustých trubek. Zachovaný vyšší počet stožárů horního úseku umožňuje dráze kopírovat reliéf a co nejméně vyčnívat nad masiv hory. Dopravu ocelových a betonových částí demontované staré dráhy i stavbu nové zajistil hlavně vrtulník. Při realizaci všech zásadních stavebních kroků horního úseku v nejceněnější zóně národního parku byl přítomen pracovník správy KRNP. Po dokončení zástupci města ocenili přístup ochránců, kteří prováděli přísnou kontrolu, ale nepožadovali opatření nad rámec dohody ukořtené ve stavebním povolení. Drobné práce proběhnou na vrcholu Sněžky a kolem mezistanice Růžová hora ještě v jarním období a tím se završí nemalé desetileté úsilí o soulad na nejznámějším místě Krkonoš.

www.pecpodsnezkou.cz

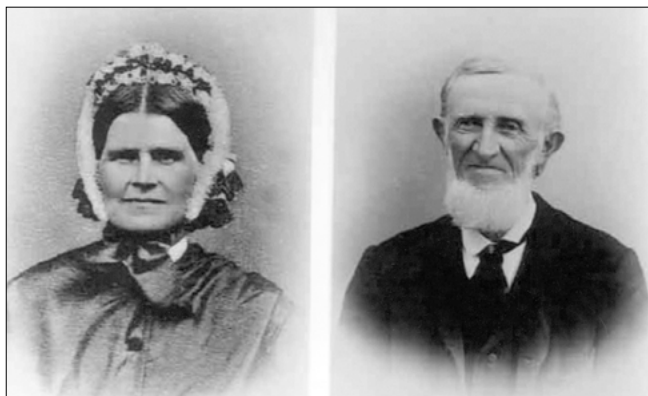
Na první návštěvu Sněžky ani jízdu lanovkou si nevzpomínám. Nejstarší památkou je fotografie z května 1971. Naše třídní učitelka Eva Vaňková vzala žáky několika tříd maršovské školy na prohlídku tehdy nové a již dávno zaniklé naučné stezky po hraně Úpské jámy. Jak je na snímku z toho dne patrné, fotograf Ivan Sejtka schovaný v posedu u mezistanice na Růžové hoře mě i Ládu Machka pěkně překvapil. Řada spolužáků potom na lanovce pracovala. Jarda Uxa je o čtyři dny starší a tak jsme spolu prožili jesle, což si nepamätujeme, mateřskou a celou základní školu. Při setkání bývalých spolužáků máme na co vzpomínat, ale od roku 1986, kdy Jarda nastoupil na lanovku, jsme se vždy alespoň chvíli popichovali kvůli projektu na novou lanovku. Já jsem podepsal petici proti stavbě a Jarda byl

Výlet na SNĚŽKU 1971
FOTO K.S. H. MARŠOV

z titulu profesora pro. O nové lanové dráze se vážně mluvilo od roku 1975. Kulovitá Česká bouda s obestavěným prostorem 21 566 m³ se měla vyrovnat létajícím talířům tehdy dokončené Polské boudy. Návrh vznikl ve Stavoprojektu Liberec, mezistanici připravil Martin Rajniš, se kterým jsme o třicet let později pracovali na nové poštovně. V roce 1988 pro Krkonošské interhotely připravil liberecký ateliér SIAL pod vedením Jiřího Suchomela kvalitní návrh v podobě válce protaženého ve směru lanovky. Ovšem opět příliš velký s neúměrným zásahem do cenné přírody. Nová lanovka byla v Peci pod Sněžkou hlavním tématem sametové revoluce, většina místních chtěla stavět. Zatímco jsme se hezky hádali na nejednom mítinku, na podstavci svatého Václava v Praze dlouho visel transparent „Zachraňte Sněžku!“. Myslím, že současnému provedení lanovky dvacetiletý odstup velmi pomohl.

Od roku 1994 jsme na Sněžce při stavbě chodníků, sanaci eroze, bourání České boudy, trafostanice a stavbě České poštovny prožili mnoho zajímavých měsíců. A také se lépe poznali s lanovkáři a jejich řemeslem. Mnohokrát jsme byli ve špatném počasí jedinými pasažéry, jindy nám lanovkáři pomáhali při dopravě materiálu či svážení vybouraných odpadů. Pohon staré i nové lanovky je umístěný ve stanici Růžová hora. Proto je tu po celý rok přítomný jeden ze tří strojníků. Jarda Uxa, jehož maminka Melita pocházela ze starého krkonošského rodu Salwanderů, je nejstarším strojníkem. Dědeček druhého strojníka Luboše Černého přišel ve dvacátých letech jako finanční strážce do Albeřic. Podle rodu třetího strojníka Aloise Thamma se jmenují Thammovy boudy v Javořím dole. Při montáži se velmi hodila Lojzova němčina, dobře se domluvil s týmem italských Tyrolanů. Kdo ví, možná má po některém ze svých předků kořeny v Alpách, jako mechanici od Leitnera. Starou lanovku znali všichni tři strojníci perfektně, před novou mašinou mají zatím respekt, ale to během provozu ani nepoznají.

Ignaz a Amalie Bönschovi založili slavnou dynastii boudařů.

HŘEBENOVÉ BOUDY NAD PECÍ

Stojí na úžasných místech uprostřed nejcennější krkonošské přírody a mají jedinečnou atmosféru. Prožili jste ten pocit úlevy, když ve vánici dojdete nebo na lyžích dojedete ke dveřím boudy, za kterými je teplo, pohodlí a dobrá kuchyně? Zatímco svlékáte omrzlé nebo mokré oblečení a obličej i ruce se vám barví změnou teploty do červena, z ostatních již usazených hostů číší pohoda. Návštěva hřebenových bud není hlavním motivem našeho putování, ale neodmyslitelně k němu patří. Konkurence a jedinečnost přístupu boudařů přinesla v posledním desetiletí výrazné zlepšení nabídky horských restaurací. Často i přes horší provozní podmínky poskytují zajímavější služby než mnohé v údolí. Při letních a zimních túrách pravidelně navštěvujeme hřebenové boudy, třeba Jelenku 1263m nad mořem, Růžohorky 1263m, Poštovnu a Polskou boudu na Sněžce 1600m, Slezský dům 1394m, Luční 1410m a Richterovu boudu 1150m, Bufet Na rozcestí 1350m, Odrozienie 1236m, Starou Slezskou 1168m, Lesní 1100m, Kolínskou 1117m, Moravskou 1225m, Bradlerovu 1156m a Vrbatovu boudu 1390m, kde jsme s nabídkou i pohostinností spokojeni. Boudy u státní hranice jako za dávných časů akceptují i měnu sousedů, i proto je obsazení mezinárodní. Výjimečně zaslechneme poznámky na cenu polévky nebo piva, která je asi vyšší než dole v údolí. Jsme ticho, jen si pomyslíme, jak těmto hostům dalo zabrat, než sem vyšli a potom by uvítali stejné podmínky jako u celoročně průjezdné silnice. Když jsme přesto vtaženi do debaty o cenách na hřebenech, které jsou ve skutečnosti příznivé, připomeneme jednu z mnoha příhod. V závěru roku 2009 se opravdu nevyvedlo počasí. V dešti jsme bez lyží vystoupali Obřím dolem, který v tuto dobu bývá kvůli závějím či ledu uzavřený. Na zápraží Luční boudy venčila psa manželka provo-

zovatele a na pokus o vtip, jestli pro nás v restauraci ještě zbylo nějaké místo, jen něco zasyčela. Přestože byl v nejobsazenějším týdnu roku čas oběda, seděli jsme celou dobu ve velké restauraci sami. Přitom kuchaři bohatě navařili a všichni zaměstnanci čekali připraveni na svých místech. Pršelo ještě několik dalších dní.

Luční bouda je pomyslná máma všech hřebenových bud Krkonoš. Nejdlehlší a po Sněžce nejvýše položená veřejně přístupná stavba má kořeny již v šestnáctém století. Po většinu času sloužila chovu dobytka. Příběh slavné boudy je spojený s rozvětvenou rodinou Bönschů. Horalé zapsaní i v těch nejstarších zápisech z východních Krkonoš byli v devatenáctém století druhým nejpokrokovějším rodem v Peci. Bönschové spolu s Tippelty zplodili v letech 1844 až 1900 více než deset procent všech narozených dětí. Proto nás nemůže překvapit, že si hospodář a obchodník s dobytčím Ignaz Bönsch v listopadu 1844 vzal Amalii Tippeltovou a měli spolu deset dětí. Žili v domě čp. 233 přímo pod úpským kostelem. V březnu 1886 Ignaz Bönsch koupil za 300 zlatých spolu se syny Vinzenzem a Wilhelmem Luční boudu. Skoro dvacet let podnik vedl další Ignazův syn Johann, který si tím vysloužil podíl ve společnosti Bratři Bönschové. Prosté horské hospodářství s chlévy, seniky a hostincem se sedmi pokoji ještě před první válkou přeměnili na největší boudu v Krkonoších se 120 pokoji. K tomu přikoupili nedalekou Rennerovu boudu u Kozích hřbetů, Scharfovou boudu na Stříbrném hřebenu a především Richterovu a Klínovou boudu. V době největší prosperity nabízeli hostům denně celkem šest stovek pokojů. Kromě stavebních aktivit Bönschové vytvořili fenomén Luční bouda, kterému se mohla vyrovnat snad jen Petrova bouda nad Špindlerovým mlýnem. Jenže na rozdíl od Petrovky trvá dodnes a posledních deset let sílí. Obnova pekárny, založení místního pivovaru, podpora vandrovnické ubytovny, pořádání filmových, divadelních a hudebních akcí to potvrzuje. Emeritní ředitel Krkonošského muzea Miloslav Bartoš právě dokončil rukopis knihy věnované historii Luční boudy. Vydání díla skvělého historika se ujala Správa KRNP a snad se knihy brzy dočkáme.

Výrovka jako jedna z mála nesloužila budnímu hospodaření. Všechny zdejší stavby v průběhu stovky let vypadaly trochu zvláště, počínaje „hotelem“ Marie Steinerové z titulní strany. Roku 1927 armáda dokončila dva dřevěné domy pro zimní výcvik vojáků, služby hostům a jako strategický bod nedaleko německé hranice. Právý z roubených domů spojených do jednoho celku se jmenoval Výrovka, levý Havlova bouda podle generála ženijního vojska, který stavbu řídil. První správce Antonín Odvárka obsluhoval hosty dva roky, Antonín Hölzl od Vánoc 1930 do léta 1935. Jan Duben tu prožil tři roky až do všeobecné mobilizace

Takovou Luční boudu v březnu 1886 koupili Bönschové.

Havlova bouda a Výrovka za boudaře Antonína Odvárky, 1928.

v září 1938. Sedm válečných let Výrovku provozoval Vinzenz Bönsch junior jako náhradu za vypálenou Rennerovu boudu. Jemu se stalo osudným řádění poválečných partyzánů sdružených do Revolučních gard. Drsný příběh svého někdejšího souseda z Richterových bud nám jako poslední příběh před smrtí vyprávěl Herbert Berger, sám dlouholetý boudař z Lučnických bud. Podle jeho svědectví Bönsche zavraždili přímo ve Výrovce 27. června 1945, ovšem do protokolu zapísali jako příčinu sebevraždy. Předválečný nájemce Jan Duben se na Výrovku vrátil, ale ani on tu nenašel štěstí. Oba dřevěné domy mu postupně shořely. Neznáme nikoho z žijících turistů, kdo ještě pobýval v původní Výrovce, naše generace má místo spojené s „provizorní“ jednopodlažní stavbou s noclehárnou a bufetem. Sloužila skoro třicet let. V listopadu 1963 ji otevíral Zdeněk Kopecký, kterého střídal s manželkou Věrou jeho bratr Miša, dlouholetý náčelník horské služby v Peci a vážený boudař. Po něm přišel další vážený boudař Jura Pochman s typickou mluvou, oblečením i se sovětským vojenským terénním autem GAZikem. Na Výrovce strávil šestnáct let. Za jeho působení znamenala každá jízda z Richterových bud příkrou štěrkovou cestou k Výrovce malou válečnou operaci. V roce 1979 převzal na osm let vedení Jurův provozní Jirka Fiala, který je dnes nejkřivější a nejspolehlivější taxikářem v Peci. Jako kdysi na Výrovce střídá podle sezón automobil se sněžným skútem. Poslední ve staré Výrovce provoz vedla Dáša Tyrnerová hlavně jako staveništní zařízení. Než odešla na Richterovky, zahájila provoz současné boudy. V roce 1991 dokončená nová Výrovka je s asymetrickou střechou, trojitou řadou vikýřů a dlouhými chodbami další zvláštní stavbou na tomto výrazném místě nad Peci. V ní Jaroslav Makovička poskytoval dobré služby dvacet let a po Marii Steinerové byl druhým nejdéle současným boudařem na Výrovce.

Bufet na Rozcestí shořel 22. srpna 1979 asi jako jediná bouda na hřebenech Krkonoš ještě před otevřením. Podobně jako v Národním divadle za to prý nesli odpovědnost neopatrní klempíři. Spolu s novostavbou shořel i starý dřevěný Bufet založený Hugo Mitlöhnerem na frekventované křižovatce cest už ve třicátých letech. Stavbaři po požáru zopakovali zadání a současnou Chalupu na Rozcestí dokončili před Vánocemi 1980. Jejich dílo bohužel potvrdilo přetrvávající trend, že na hřebenech Krkonoš po roce 1945 nevznikají žádné veřejně přístupné architektonicky kvalitní a zároveň k přírodě ohleduplné stavby. Z tohoto pohledu stojí za pozornost jen Česká poštovna a nový interiér Vrbatovy boudy. V případě Bufetu by mohla přijít konečně změna. Majitel předložil zajímavou studii na přestavbu s malou rozhlednou nad hřebenem střechy. Realizaci projektu by oblíbené místo s výbornou službou provozovatelů Nadi a Zdeňka Niklových mohlo zaujmout ještě jinak.

Výrovka za boudaře Jury Pochmana, 1969.

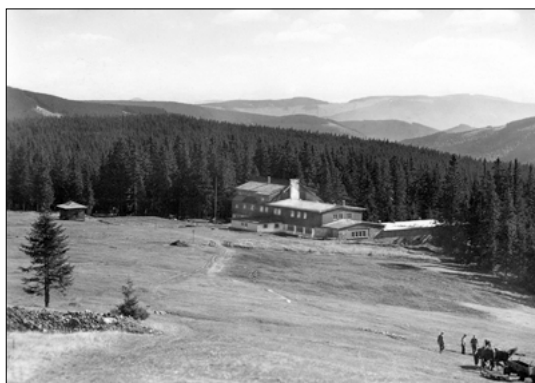

Kolínská bouda za boudaře Karla Kafky, 1933.

Kolínská bouda na Lučinách vznikla v roce 1927 jen díky neřestem Emila Kneifela. V těch dobách všechny pozemky na horách měly svého hospodáře a pro cizí zájemce nebylo jednoduché od starousedlíků koupit i to nejzastrčenější stavební místo. Hospodář Stefan Kneifel měl chalupu na Předním Výsluní ve Velké Úpě a s manželkou Josefou vychoval tři syny a pět dcer. Díky letní boudě se dvěma hektary louky na protějším kopci na Lučinách mohl chovat dvě krávy navíc a rodina se měla dobře. Hospodářství i s letní boudou v polovině dvacátých let převzal nejstarší syn Emil, jenže ten propadl alkoholu a flámování. Brzy se dostal do dluhů a v sedmačtyřiceti letech vyhlásil bankrot. Informaci o nuceném prodeji letní boudy i s pozemky v turisticky atraktivní lokalitě v dosahu právě dokončované lanovky na Černé hoře v pravý okamžik zachytili lidé blízcí Klubu československých turistů v Kolíně. Dřevěnou chalupu s pozemky koupili za osmdesát tisíc v dubnu 1927 a na jejím místě postavili dnes známou Kolínskou boudu. První nájemce Ferdinand Nejedlý zavedl tradici kvalitního hostince pro turisty a lyžaře mířící na Černou horu, která přetrvala téměř bez přerušení dodnes. Přitom to nebylo v průběhu let jednoduché. Poprvé turisté z Kolína přišli o boudu za nacistů v roce 1938 a podruhé za komunistů v roce 1950. Ještě ji stihli rozšířit, ale zpět svou boudu dostali v roce 1990 v ubohém stavu. Už se jim nepodařilo navázat na úspěšné předválečné období. Kolínskou boudu zachránili lidé spojení s dnešním provozem a k jejich chvály v interiéru restaurace je zajímavá a stále doplňovaná kolekce dobových předmětů a dokumentů nejen ze života boudy. V podstatě každý dům na hřebenech Krkonoš má pohnutou historii. Při vašem neupadajícím zájmu čeká boudy i zajímavá budoucnost. Proto vzhůru na hřebeny!

Starý Bufet na Rozcestí za boudaře Josefa Soukupa, 1976

*Richterova bouda 1900**Richterova bouda 1913**Richterova bouda 1938**Richterova bouda 1952*

Richterovy boudy využívali hospodáři z Velké Úpy pouze v létě. Majitelé maršovského panství Aichelburgové prodali na několika místech východních Krkonoš horalům lesní půdu pro nové louky a domy, enkláva Richterovy boudy se rozrostla o čtyři chalupy. Nejníže položenou založili Bönschové kolem roku 1830 jako poslední. Na jednu jich tu stálo osm a k tomu nejméně šest seniků. Bönschové postavili dole před potokem přitékajícím od Výrovky dvě chalupy, jejich potomci o půlstoletí později ocenili výhodné místo u cesty vedoucí na hřebeny. Pro stále více turistů bratři Bönschové k chalupě přistavěli verandu s hostincem. Brzy malou nahradili velkou boudou a tím na dlouho vyčerpali turistický potenciál Richterových bud. Jejich soused za potokem Josef Dix si nechal v roce 1911 zpracovat projekt pro dům s hostincem, ale to už Vinzenz Bönsch dobře prosperoval v Richterově boudě a snaha hospodáře Dixe skončila jen nerealizovaným snem. Jeho chalupa zůstala letní salaší a zanikla před padesáti lety. Po roce 1920 se v Krkonoších rozmohl nový trend. Moviti milovníci hor z města kupovali letní boudy na hřebenech a přeměňovali je pro svou rekreaci. První chalupáři v Peci se objevili v Modrém dole, na Liščí louce a dva na Richterovkách. Dnešní Červenou boudu nechal v roce 1934 postavit místo letní salaše Fritz Brassard z Německa, již o rok dříve Richard Novotný přestavěl na rekreační domek zadní chalupu čp. 85. Ani hlavní Richterova bouda není původní. Když 2. října 1938 Bönschům vyhořel hlavní rodinný podnik Luční bouda, Vinzenz Bönsch junior o tři dny později nejspíš sám zapálil Richterovu boudu, aby se domohl náhrady za škody způsobené vojskem a mohl postavit nový hotel. Jenže v tu dobu už českoslovenští vojáci byli pryč a on nic nevysoudil. Přestěhoval se na Výrovku, která se mu o sedm let později stala osudnou (str. 3). Zcela novou Richterovu boudu dokončil až současný vlastník Ministerstvo školství v roce 1952. Z pěti dnešních stavení jen obyčejná chalupa čp. 88 s prastarým roubením stála na Richterových boudách už v 18. století. Jednu z posledních letních bud v Peci zachránili po roce 1945 horolezci z Broumovska (VV 35/2011). Pravidelným návštěvníkem z jejich druhé generace býval skvělý horolezec Míra Šmíd, který například v roce 1986 vylezl jako první na světě úžasnou západní stěnu Ama Dablam obdivovanou každým poutníkem při cestě pod Mt. Everest. Míra viděl mnohé hory světa, přesto se vracel rád na Richterovky. Do jejich chalupy jezdí už čtvrtá generace.

Vysoko nad městem Pec pod Sněžkou u hlavní cesty vedoucí na hřebeny najdete ve výšce 1206 metrů jednu z nejlépe vybavených hřebenových bud. Moderní provoz nabízí 105 lůžek, z nichž je 29 v sousední Červené boudě. Více než třetina pokojů má vlastní sociální zařízení a TV, další dvou až pětílůžkové pokoje určené především pro školní a zájmové skupiny jsou vybaveny umyvadlem. Ve středisku je výtah a jeden pokoj pro vozíčkáře. Pro další využití slouží sauna a posilovna. K areálu patří víceúčelové a dětské hřiště, v zimě dva lyžařské vleky a upravené cvičné sjezdovky. K dispozici je i WIFI připojení k internetu, školící místnost a dětský koutek v restauraci, kterou hosté mohou využívat po celý den a vybírat ze široké nabídky nápojů a jídel. Kuchyně je zaměřená na tradiční česká jídla, ale také minutková, dále nabízí i bezmasá a vegetariánská jídla, zeleninové saláty, borůvkové knedlíky, specialitou jsou lívanečky s kynutého těsta zdobené borůvkami, jogurtem a šlehačkou. Restaurace získala certifikát Czech Specials za kvalitní českou kuchyni. Určitě ochutnejte oceněné krkonošské kyselo s houbami a chlupaté knedlíky se zelím a smaženou cibulí. Na Richterovkách se točí světlé pivo Bernard 11°; tmavé pivo, nealko Švestkové a Plzeň jsou lahovná. V nabídce vinného lístku, který sestavoval sommelier Radek Jon, jsou vína z Habánských moravských sklepů. Obsluhu baru proškolil v přípravě kávy Rioba barista a Mistr kávy České republiky z roku 2004 Jaroslav Petrouš. V období duben a listopad je zavřeno. V ostatních měsících je otevřeno pro firemní akce, rodinné rekreace, školy a turisty. Po předchozí domluvě je možné zajištění přednášek o kynologii, přírodě KRNP, meteorologii a nejčastěji o Horské službě, lavinách a nebezpečí v horách. Restaurace je pro průchodí otevřená denně od 10 do 18 hodin. Richterovy boudy jsou dobrým výchozím místem pro běžkaře a skialpinisty, kteří svůj program směřují na hřebeny Krkonoš. Kolem prochází skialpinistická trasa č. 5 a nedaleko i č. 1. Běžkaři se snadno napojí na tradiční hřebenové trasy.

Richterovy boudy nad Peci pod Sněžkou čp. 81, PSČ 542 21, Učební středisko ministerstva školství a tělovýchovy ČR, vedoucí Bc. Lenka Janoušková DiS., tel., fax: 499 896 249, tel. 724 975 386, e-mail: info@richttrovyboudy.cz, www.richttrovyboudy.cz, příznivé ceny, domluvíte se i německy.

Hřeben mezi Černou a Liščí horou tvoří rozvodí Labe a Úpy. Přírodní linie je jednou z nejstarších administrativních hranic na hřebenech Krkonoš. Vznikla nejpozději za působení zakladatele Vrchlabí Christofa Gendorfa před pěti stovkami let a kdysi oddělovala panství, kraje i okresy. V každé turistické mapě dobře patrná linie je přes sto let oblíbenou trasou lyžařů a turistů putujících od Černé hory přes Lučiny, Zahrádky, Liščí loukou k Liščí hoře. Vždy projdou kolem oblíbeného cíle Lesní boudy. S tou je spojená jedna místopisná zajímavost. Luční enklávy na labské straně staré hranice patřily dlouho vrchlabskému panství hraběcího rodu Morzinů, proto se nejmenovaly jako na úpské císařské straně podle majitelů ale popisně třeba Lučiny, Zrcadlové, Hrnčířské, Liščí, Husí, Tetřeví nebo Dvorské boudy. Dvěma mokřým loukám s letními boudami těsně u hranic panství se říkalo Dumlichbaude, což podle starousedlíků neznamenovalo jako dnes hloupá bouda. V místním dialektu to prý představovalo totéž jako Dreckbaude, tedy špinavá, blátivá a možná ještě jinak znečištěná bouda. Dokud chalupy sloužily jen k chovu dobytka, jméno odvozené nejspíš od rašelinového nebo hnojného bahna nevadilo. Spodní chalupu s loukou Morzinové neprodali a ta ještě před rokem 1905 zanikla. Horní Dumlichbaude s větším dílem louky získali do vlastnictví asi na začátku 19. století Rennerové z Dvorských bud. V listopadu 1910 se do prostého dřevěného domu nastěhoval Karl Renner s rodinou a zřídil první hostinské pokoje. Deset let vydržel s blátivým jménem na vývěsním štítu i pohlednicích, než dům přejmenoval na voňavější Lesní bouda. Následovalo dvacet úspěšných let, kdy k boudě přibyla prostorná restaurace a místo půdy na seno hostinské pokoje a pro mládež společná noclehárna. Dnes se přičiněním farmářů z Lesní boudy opět hospodáři i na dlouho opuštěné spodní louce, která si uchovala jméno Dumlichova. My už víme, že to není podle boudaře Dumliha, ale špinavého bahna. Na horní louce je znát, že svou část přímo pod Lesní boudou hnojili a obhospodařovali místní boudaři lépe, než menší část za cestou vlastněnou dříve vrchlabským panstvím a dnes pozemkovým fondem. I když se o oba díly se stejnou péčí starají hospodáři z Lesní boudy, zůstala panská louka zamokřená a tak trochu „dumlich“.

Jedna z nejznámějších krkonošských samot, s horskou farmou stojí na hranici Černého Dolu (5 km) a Pece pod Sněžkou (3 km) v nadmořské výšce 1104 metry. Nabízí ubytování různé kategorie od turistického typu po apartmány s kompletním vybavením. Horský hostinec s celodenním a téměř celoročním provozem navštěvují běžkaři i sjezdáři, kteří snadno dojedou od horní stanice lanovky Hnědý Vrch. V létě sem míří cyklisté a pěší turisté, často návštěvu spojí s poznáním rozhledny na Hnědém Vrchu. Přes Dolní Dvůr k Lesní boudě dojde i autobus se seniory nebo s dětmi na školu v přírodě. U boudy je letní bazén a venkovní vířivka s krásným výhledem. V zimě se volejbalové hřiště změní na nejvýše položené kluziště v České republice. Majitelé Lesní boudy před lety obnovili tradiční chov hospodářských zvířat, veškerá bioprodukce je určena jen pro místní restauraci. Jako první ve třetí zóně národního parku získali certifikát biofarmy. Na okolních loukách se v létě pase stádo ovcí a koz. Děti se mohou s hospodáři podívat do chléva, jen nemohou zvířata krmít. Boudařka Markéta Krejčlová s rodinou vás zve na příjemné letní posezení na zápraží boudy s výhledem do kraje či na pasoucí se zvířata. V nově rekonstruované stylové restauraci si můžete vybrat ze zajímavé nabídky typických místních jídel nebo vychutnat výrobky z koziho sýru. Ovšem hlavním lákadlem jsou vlastní farmářské výrobky z jehněčího a skopového masa, třeba biftečky, sekané biftečky, jehněčí jehla se švestkovou omáčkou, maso s ořechovou či jablečnou omáčkou nebo s horskými bylinkami. Na jídelním lístku jsou tradiční krkonošská jídla, jako kyselo, sejkory, bandora s kozím sýrem, grilovaný kozí sýr s fazolemi a anglickou slaninou nebo s kysanou smetanou a brusinkami, drvoštěpský chléb s pomazánkou z koziho tvarohu, z česneku a čerstvých bylin. Kozí sýr najdete i v salátech, ale nemůžete si jej koupit s sebou domů. Lesní bouda je skvělým místem pro lyžování všeho druhu. Ke známé sjezdovce Zahrádky ve SkiResortu Pec je to 400 metrů, kolem boudy probíhá Krkonošská lyžařská cesta i hlavní výstupová trasa na hřebeny přes Liščí horu. K běžeckým okruhům na Černé a Světlé hoře je to přes Lučiny dvacet minut jízdy na lyžích.

Lesní bouda, ač v Peci pod Sněžkou, má poštovní adresu: Černý Důl čp. 187, PSČ 543 44, tel., fax: 499 896 343, mobilní: 602 148 099, e-mail: info@lesnibouda.cz, www.lesnibouda.cz, příznivé ceny, domluvíte se i německy.

Dumlichbaude 1920

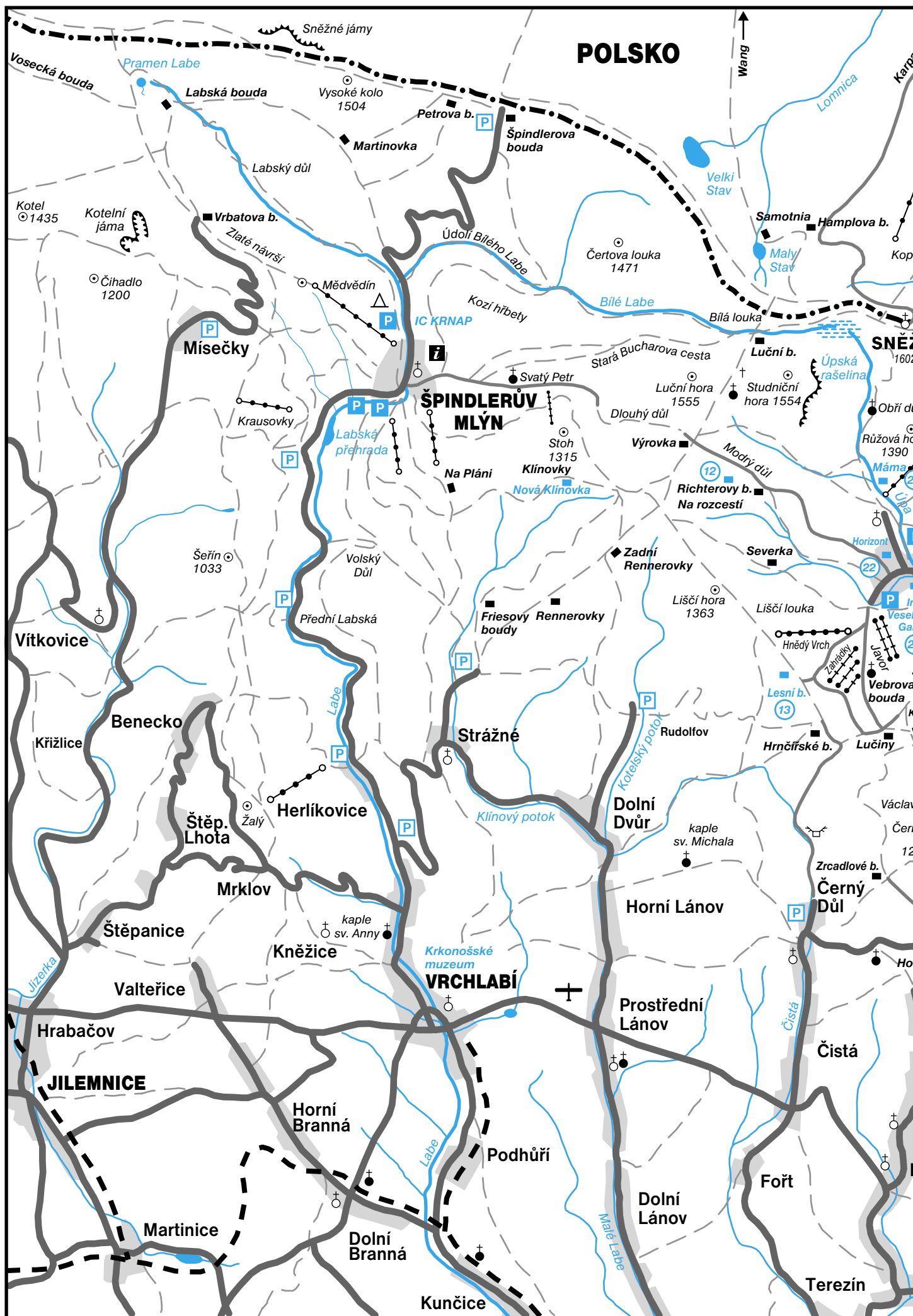
Waldbaude 1930

Společná noclehárna 1940

Lesní bouda 1960

VÝCHODNÍ KRKONOŠE OST RIESENGBERGE

2014

13
LESNÍ doporučená služba - strana
Empfehlenswerte Dienstleistung/Seite

veřejná silnice
Öffentliche Straße

místní a lesní silnice
Orts- und Waldstraßen

lesní cesty a chodníky
Waldwege und -steige

lanová dráha
Seilbahn

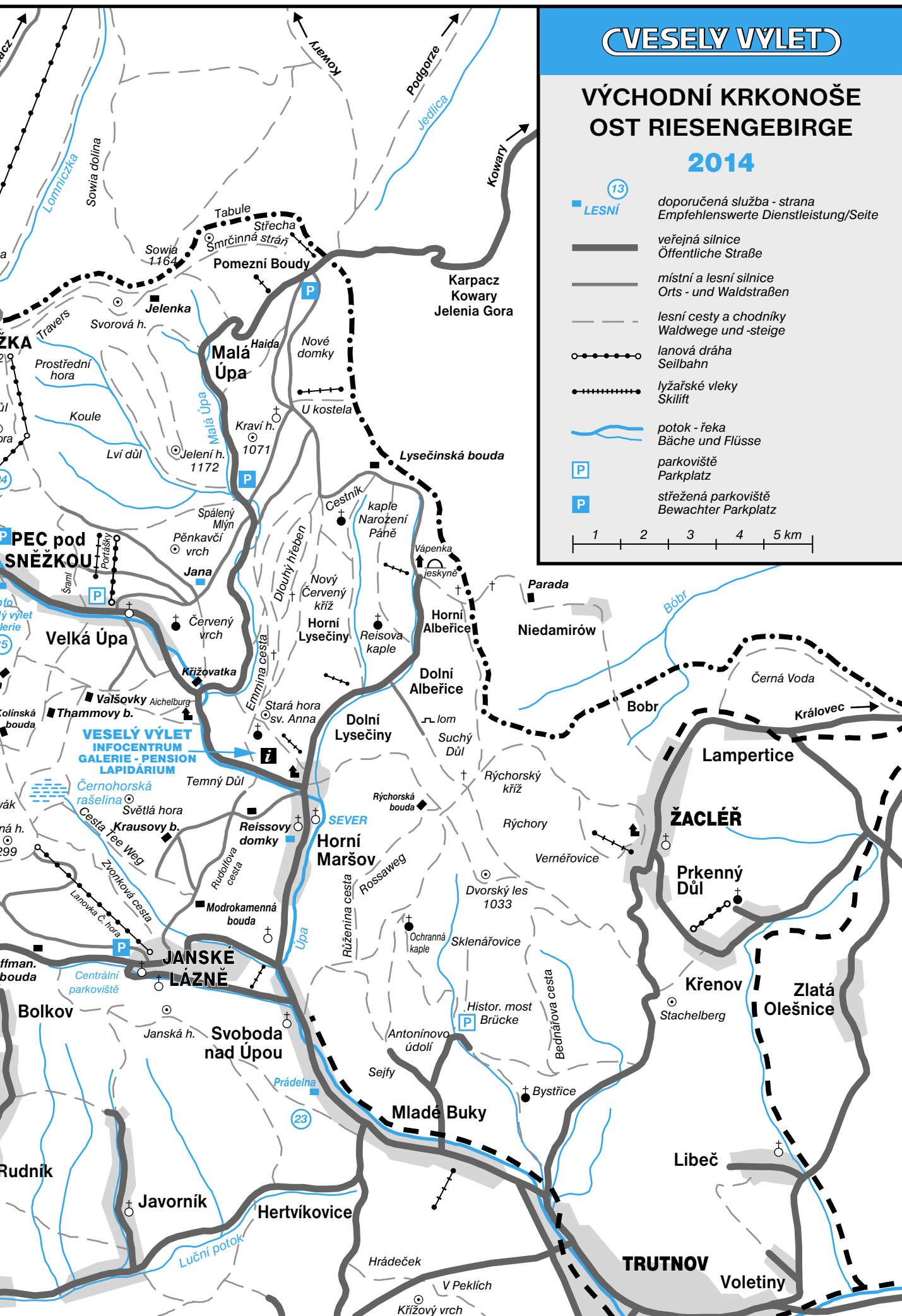
lyžařské vleky
Skilift

potok - řeka
Bäche und Flüsse

P parkoviště
Parkplatz

P střežená parkoviště
Bewachter Parkplatz

1 2 3 4 5 km

Malovaná panoramatická pohlednice z Černé paseky podle předlohy z roku 1901.

Výhled z Černé paseky

Lázeňské městečko pod Černou horou bylo v historii několikrát napřed v rozvoji ve srovnání s jinými místy na české straně Krkonoš. Urození hosté přijížděli do Janských Lázní a při výletech do Pece, Malé Úpy i Špindlerova Mlýna poznávali exotický kraj prostých horalů s chudým živobytím horského hospodaření. Hledání cílů s neobvyklými zážitky přispělo ke vzniku a rozvoji služeb. Peníze lázeňských hostů podpořily turistický rozvoj východních Krkonoš. Vděčné jim byly později známé horské hostince jako třeba Mohornův mlýn a Hübnerova bouda v Malé Úpě, hostinec Na křižovatce a Na Pecí ve Velké Úpě, v obci Černá Hora Modrokamenná a Hoffmannova bouda a v neposlední řadě nejvyšší položená Bouda na Černé pasece. Robert Bönsch se nepřipojil, když jeho otec Ignaz a starší bratři Johann, Vinzenz a Wilhelm koupili roku 1886 Luční boudu, ani k jejich pozdější investici do dalších hřebeno- vých podniků. Vydal se vlastní cestou úspěšného boudaře. Provozoval ve Velké Úpě prostý hostinec a řeznictví U slunce, ale větší úspěch viděl v turistickém ruchu na horách. Z vydělaných peněz koupil od hospodáře z Javořího dolu Wenzela Sagassera roku 1888 letní boudu na seni- šti zvaném Černá paseka pod vrcholem Černé hory. Nemohl soupeřit v gastronomii s lázeňskými restauracemi, proto vsadil na zážitkovou turistiku. Městské lidi přiváděly v nadšení jízdy na saních po Zvonkové cestě, procházky romantickým Klausovým dolem a především úžasná vyhlídka na hlavní krkonošský hřeben se Sněžkou. Robert Bönsch věděl, hosté obohacení o zážitky mu naplní restauraci, proto zřídil nejprve malou kamennou a brzy větší dřevěnou vyhlídkovou věž s dalekohle- dem. To lázeňské hosty nalákalo k výpravě na jinak pustý vrchol Čer- né hory. Před rokem 1900 patřila Schwarzschatzbaude, tedy Bouda na Černé pasece, k nejznámějším v Krkonoších. Černá bouda, jak se jmenuje od roku 1945, se stala sama o sobě turistickým cílem. Žádné jiné místo neinspirovalo tolik panoramatických pohlednic, jako výhled z Černé paseky. Bouda měla od léta 1901 vlastní poštovní stejné jako Česká bouda na Sněžce a Petrovka nad Špindlerovým Mlýnem. Letní hosté seděli venku na lavicích, podle dobových fotografií i sto najednou. Po Velké válce lyžování přineslo rozvoj zimní sezóny. Na větší návštěv- nost spojenou se stavbou lanovky z Janských Lázní na Černou horu se Bönschové dobře připravili. Robert prodal řeznickou živnost a pension U slunce a vše investoval do nové boudy na horní louce. Tradiční třípod-

lažní bouda se zvalbenou střechou nabízela kromě stovky míst ve velké restauraci i šestašedesát postelí v dobře vybavených pokojích a dvacet v noclehárně. Otevření nové boudy se ovšem zakladatel pohostinství na Černé hoře Robert Bönsch nedožil. Zemřel v sedmašedesáti letech 10. prosince 1928, jen pět týdnů po spuštění lanovky. V tradici pokračovala jeho dcera Maria zvaná Ritschi. Syn Karel, stejně jako kdysi otec Robert, koupil prostou letní boudu na Zrcadlových boudách a na opač- né straně Černé hory otevřel nový ubytovací hostinec. Místo dřevěné Černé boudy je dnes celoročně otevřený moderní hotel s restaurací a terasou.

Lanovkou do Sokolské boudy

Tělovýchovně zaměřená Československá obec sokolská měla po vzni- ku republiky v říjnu 1918 silné zastání na nejvyšších místech. Členem Sokola byl již od roku 1882 první prezident Tomáš Garrigue Masaryk a jistě i řada ministrů všech vlád během první republiky. V roce 1928 Češi otevřeli na hřebenech východních Krkonoš s výraznou převahou německy mluvících obyvatel tři známé české boudy. Výrovku postavilo vojsko, Kolínskou boudu turisté a na vrcholu Černé hory prosadila stá- totvorná organizace Sokol jednu z největších staveb v našich horách. Vznik Sokolské boudy souvisel s první lanovkou v Československu z Janských Lázní na Černou horu. Lokalita s jedním hostincem a něko- lika seništi s letními boudami najednou byla na podzim 1928 atraktivním turistickým územím. Lesní pozemky na Černé hoře koupili od Aichel- burgů spolu s maršovským panstvím v prosinci 1882 Czernin-Morzi- nové z Vrchlabí, kteří je na stavbu lanovky ani Sokolské boudy nechtěli prodat. Vládní úředníci napojení především na nejsilnější Agrární stranu využili zákon o pozemkové reformě nařizující šlechtě s rozlohou půdy větší než 250 hektarů odprodat za třetinu tržní ceny na požádání po- zemky registrovaným zájemcům. Tak získalo pozemky pro trasu i horní stanici lanovky ministerstvo železnic a ještě k tomu kus lesa nad privát- nými loukami Volských bud pro Sokoly z Prahy. Na Černé hoře začala velká stavební sezóna 1928. Nevedla sem sjízdná cesta, proto vojáci z železničního pluku v Pardubicích už v srpnu 1927 zřídili v novém prů- seku pomocnou lanovku k vyvážení materiálu nejen na stavbu lanovky, ale i Sokolské boudy. Na černo vojáci vozili i materiál pro novou Čer- nou boudu rodiny Bönschů, denně dokázali na vrchol dopravit až 60

Sokolská bouda s lanovkou na Černou horu v zimě 1933.

tun. Některé atypické stavební prvky na všechny tři současně probíhající stavby vyvezly z Velké Úpy volské povozy. Projekt boudy pro Obec sokolskou zpracoval Kotěřův žák výborný architekt František Kavalír. Autor řady moderních staveb vytvořil asi největší roubený dům v zemi. Z hranolů 22 x 22 centimetrů vznikla nad kamenným suterénem čtyřpatrová bouda s mansardovým odstupňováním jednotlivých podlaží. Místní osvědčená firma Josefa Capolaga provedla spojování trámů více truhlářským než tesařským způsobem. O to více nás překvapuje užití tradičního spárování mezer mezi trámy jako u chalup. Denním hostům boudy sloužila pohodlná restaurace a kavárna. Vedle ubytování turistického typu tu bylo i apartmá, ve kterém několikrát pobýval prezident a Sokol TGM i jeho nástupce Edvard Beneš. O významu investic na Černé hoře svědčí účast ministra železnic Josefa V. Najmana a dodavatele technologie lanovky Františka Wiesnera na oficiálním zahájení provozu lanovky 31. října 1928. Slavnostní otevření Sokolské boudy proběhlo o rok později 4. listopadu 1929. Odborný rada ministerstva železnic Václav Nevrlý vše zhodnotil v podrobné příručce a v doslovu uvedl: „Lze očekávat právem, že oba podniky budou mít nejen význam morální a národohospodářský, ale též budou korunovány úspěchem finančním, bouda ve prospěch Sokola a národní myšlenky, lanovka ve prospěch státu“. Jednosměrné jízdné dvacet korun nebylo v roce 1929 nízké a akcionářům s převahou státního podílu se rychle vracely vložené peníze. Lázeňští hosté, ubytování turisté v boudách na Černé hoře a školní výpravy platili polovinu. Také Sokolská bouda plnila poslání základny pro české hosty ve východních Krkonoších, ale přirozeným provozem žila jen prvních deset let. V roce 1938 ji pod jménem Černoohorská bouda i s hotelem Černý zabrala Třetí říše. První provozovatel Sokolské boudy Jan Černý totiž brzy poznal výhodnost podniku u stanice jediné lanovky v Krkonoších a v roce 1933 se dohodl s hospodářem Johannem Tippeltem na odkoupení spodní letní boudy i s loukou. Postavil Horský hotel Černý s kamennou vnější fasádou a komfortně vybaveným interiérem, ale prožil hořký příběh. Jen čtyři roky byl hoteliérem ve vlastním hotelu, pak musel dílo odevzdat pro ozdravovnu německého leteckého vojska. Jak začala Luftwaffe prohrávat, neměli piloti ani pomocný personál na ozdravné pobyty nárok. Sokolskou boudu a hotel Černý obsadily diverzní skupiny jednotek SS a z vrcholu Černé hory udělaly nepřístupné vojenské cvičiště. Také lanovka sloužila pouze cvičeným záškodníkům,

kterí neváhali při ústupu 8. května 1945 zničit dolní stanici. Podle znalce historie lanovky Stanislava Šedivého dřevěnou stavbu osobně podpálil plamenem z autogenu zástupce velitele diverzní jednotky. Těžko bylo předválečným obyvatelům Černé hory lanovkáři Františku Čihovi, správci Sokolské boudy Janu Herčíkovi a hoteliéru Janu Černému, když se v prvních dnech po válce vrátili domů. Lanovku zprovoznila za čtyři měsíce, stejně rychle opravili Sokolové svou boudu a hoteliér otevřel Horský hotel Černý. Jen tři roky žili normálně, pak privátním osobám komunisté sebrali jejich podíl v akciové společnosti Visutá lanovka Janské Lázně – Černá hora, Sokolové přišli o boudu a pětipodlažní životní sen hoteliéra Černého se najednou jmenoval jen Horský hotel. Po dalších čtyřiceti letech nesvobody se nepodařilo úplně vše napravit. Sokolové už neměli sílu jako za dob našich prarodičů aktivních Sokolů a jejich kdysi krásná bouda nyní čeká na poslední ránu. Lupiči z opuštěného domu odnesli, co unesli. Vyrvali všechny kabely, probourali se do prostorů mezi podlahami a stropy snad s vidinou ukrytých pokladů. Také chtěli sebrat leštěný základní kámen s letopočtem 1928 zazděný ve vstupní hale. Jenže při bourání zjistili, že před pětáosmdesáti lety sem stavitelé nedali jen slabou desku, ale pořádný žulový blok, který zatím odolává. Po čtyřiceti letech se restituentům Horského hotelu nepodařilo pokračovat v práci Jana Černého. Bouda neposkytuje služby průchozím hostům, přesto žije po celý rok včetně jinde nevyužitě mezisezóny v listopadu a v dubnu. Jezdí sem především děti z městské části Praha 5 na pobyty v přírodě a lyžařské kurzy. Přejeme si, aby si Černou horu oblíbily a vracely se i jako dospělí v létě i v zimě. Stará lanovka se dvěma proti sobě jedoucími kabinami udivuje už jen jako pohyblivý model ve vestibulu dolní stanice moderní lanové dráhy, jediné osmimístné kabinové lanovky v zemi. Rozvoj Janských Lázní v minulosti udávaly lázně s termálními prameny, dnes především svahy Černé hory s jedním z nejlepších lyžařských areálů ČR s dlouhými a dobře zasněženými sjezdovkami. Na areál navazují desítky kilometrů pravidelně upravovaných běžeckých tratí. Až na ně vyrazíte, jen kousek za horní stanici lanovky se vám otevře výhled na Krkonoše stejně úchvatný, jako za doby prvního boudaře z Černé hory Roberta Bönsche. Možná si cestou vzpomenete na střípky z historie zdejšího kraje, ale jistě si užijete mnohem barvitější současnost.

*V roce 1969 byla trasa pod lanovkou
jedinou sjezdovkou na Černé hoře.*

zóně propojil Janské Lázně s Peci. Od roku 2008 lyžaři sjedou po lyžařském mostu pohodlně k modernizované dolní stanici Černohorského Expressu. V létě 2009 společnost MEGA PLUS prodala vzdálený areál v Malé Úpě a koupila sousední areál v Černém Dole. Propojením skibusy a začleněním do jednoho skipasu vznikl SkiResort Černá hora se třemi vlastními a dvěma partnerskými areály. Průběžný nákup modernějších sněhových děl a strojů k úpravě sjezdovek doplnila v létě 2011 akumulací nádrží na vodu u horní stanice na Černé hoře. Od 1. října 2012 je skiareál Pec pod Sněžkou v dlouhodobém nájmu společnosti MEGA PLUS, čímž vznikl lyžařský region SkiResort ČERNÁ HORA – PEC letos s 37 kilometry sjezdových tratí, 90 kilometry upravených běžeckých tratí a 40 dopravními zařízeními (lanovkami, vleky a pojezdovými pásy). Při posledním setkání v hotelu Horizont 7. listopadu 2013 jsme se dozvěděli o 40 milionech investovaných do nových sjezdovek u Hoffmannových bud, prvního „lyžařského“ propojení Černé hory s Peci, do příblížovacího pásu od Zahrádek k lanovce na Hnědý Vrch a do modernizace zasněžování sjezdovek Javor. V plánu na rok 2014 je v Janských Lázních šestimístní sedačková lanovka s kapotáží a vyhříváním, dále pak zasněžování na sjezdovkách Hofmanky a Zalomená, a rovněž nové parkoviště v lokalitě Hofmanky. Pro roky 2014–2015 se připravuje nová čtyřsedačková lanovka do Černého Dolu s rozšířením a vybudováním nové sjezdovky a zasněžováním. Letos snad skončí jednání s majiteli pozemků na celém Vysokém Svahu a Zahrádkách umožňující přivedení zasněžovacího systému. Pokud vše vyjde, na rok 2014 se v Peci pod Sněžkou zrealizuje rozšíření lyžařské cesty mezi horní stanicí Javoru a Vysokým svahem a dále zasněžování na sjezdovce Vysoký svah. Na rok 2015 společnost plánuje do Pece šestisedačkovou kapotovanou a vyhřívanou lanovku na Javor s prodloužením nad Javoří důl, jako první krok lyžařského propojení s Velkou Úpou. Nepochybujeme, že vedení společnosti již hledí k dalším cílům rozvíjejícím lyžování v našem regionu.

Společnost MEGA PLUS naplňuje dlouhodobou vizi rozvoje

Provozovatelé hotelů, pensionů, horských bud, rodinného ubytování, půjčoven zimního vybavení, zástupci radnic, lyžařských škol, dopravních služeb a informačních center východních Krkonoš jsou před každou zimní sezónou pozváni vedením společnosti MEGA PLUS na prezentaci provozních podmínek a novinek v lyžařském regionu SkiResort ČERNÁ HORA – PEC. V závěru pracovního setkání nám představí nejbližší projekty i dlouhodobé vize. Za sedmáct let působení společnosti ve východních Krkonoších plány získaly respekt, protože se postupně naplnily. Společnost MEGA PLUS koupila 1. července 1996 jedinou kabinovou lanovku v Krkonoších navazující na tradici nejstarší lanovky ve střední Evropě z roku 1928. Kapacitou ani stavem trati tehdy Černá hora nemohla konkurovat tradičním lyžařským areálům. Sjezdovka pod lanovkou byla sice nejdelší v Česku, ale úzká a plná ledových boulí. Hned v roce 1996 začala odvážná cesta s cílem vytvořit nejlepší lyžařský region v ČR. Pro první sezónu na Černé hoře zavedli společný odbavovací systém jízdenek propojený s dalšími vleky v Janských Lázních, Košťálce, Idylu a Sport pod Sokolskou boudou. Slovo **propojení** je v rozvoji společnosti MEGA PLUS klíčové. V roce 1997 připojila lyžařské sjezdovky a vleky v Malé Úpě a odstartovala jejich modernizaci. V roce 1999 jsme byli seznámeni s novou službou skibusů a hlavně připojením vleků Protěž a Anděl k areálu Černá hora. Jejich modernizace a rozšíření sjezdovek s postupným zavedením zasněžování technickým sněhem celého areálu vrcholilo v létě 2004 novou čtyřsedačkovou lanovkou Protěž. Osvětlení sjezdovky přibýlo o rok později. V sezóně 2004 – 2005 se poprvé propojily lyžařské areály Černá hora a Pec pod Sněžkou, zatím jen společným skipasem a pravidelnými linkami skibusů. Velkou událost přinesl na Černé hoře srpen 2006 se zahájením provozu nové a dosud jediné osmimístní kabinkové lanovky v ČR. Následovalo rozšíření sjezdovek nejen pod kabinou a dokončení zasněžování v roce 2008. K projektu společného skipasu se přidala i Velká Úpa. Lyžařský areál Duncan ve Svobodě nad Úpou se s Černou horou spojil v roce 2007. Tehdy také Černohorský bus poprvé i v letní se-

RADY PRO LYŽAŘE

Parkování

V Janských Lázních zaplatíte na všech třech parkovištích lyžařského areálu 60 Kč za konkrétní den. Zdarma je při provozu večerního lyžování na Protěži Centrální parkoviště v době 17–24 hodin. V Černém Dole a ve Svobodě nad Úpou je parkování zdarma. Všechna parkoviště v Peci pod Sněžkou a ve Velké Úpě s výjimkou P4 Zelený Potok mají pro jednodenní lyžaře s platným skipasem a úctenkou z jeho nákupu cenu 60 Kč za den. Letos poprvé je při večerním lyžování na Javoru parkování od 17 do 22 hodin zdarma na P4 Zelený Potok.

Provozní doba

Areály ve SkiResortu mají sjednocenou provozní dobu po celou sezónu. Všechny lanovky a dlouhé vleky jezdí od 8.30 do 16 hodin, krátké vleky od devíti. Na kvalitně osvětlených sjezdovkách začíná večerní provoz ve sjednoceném čase v 18 hodin, aby dostatečně vymrzla upravená trať po rolbování. Mezi 16. a 18. hodinou jsou sjezdovky uzavřené. V provozu jsou podle aktuálních sněhových podmínek. Informaci o tom, která ze sjezdovek je otevřena pro večerní lyžování, najdou lyžaři na www.skiresort.cz.

Večerní lyžování na Javoru 1 a 2 v Peci a na Protěži v Janských Lázních je od 18 do 21 hodin. Na Zahrádkách III. v Peci pod Sněžkou je večerní provoz v pondělí, úterý, ve čtvrtek a v neděli v běžném čase. Na sjezdovce Modřín ve Velké Úpě se lyžuje už od 17 také do 21 hodin. Večerní lyžování ve Svobodě nad Úpou je od čtvrtka do soboty 17–20 hodin.

Na těchto dvou vlecích je nejlevnější jízdenka od 18 do 20 hodin za 150 Kč pro všechny věkové kategorie. U všech sjezdovek pro večerní lyžování doporučujeme zkontrolovat jejich provoz na stránkách SkiResortu.

Skipas

Dobře si rozmyslete, kolik dní budete lyžovat, s prodloužením pobytu se vám snižuje cena za jeden den. V ceně šesti a sedmidenního skipasu je i večerní lyžování zdarma. **Děti** narozené po 1. 11. 2008 lyžují zdarma v doprovodu dospělého lyžaře (paket 1+1). Děti do deseti let narozené po 1. 11. 2003 mají slevu podle ceníku. **Junioři** od 11 do 16 let narození po 1. 11. 1997 a stejně **senioři** nad 63 let narození před 1. 11. 1950 mají vlastní kategorii slev. Každý skipas je nepřenositelný. **Zvýhodněné rodinné jízdné** se vztahuje pouze na vlastní děti s uvedením jména a příjmení. Rodiče s jedním dítětem, či juniorem ušetří 25 % za dítě, se dvěma dětmi, či juniory ušetří na první dítě 25 % a na druhé 50 % a případně na třetí dalších 50 %. Na webu resortu najdete kalkulačku pro výpočet rodinného jízdného. Lyžaři ubytovaní v Peci pod Sněžkou dostanou zdarma u svého ubytovatele **KARTU HOSTA**. V termínu do 24. 12. 2013, od 4. 1. do 24. 1. a od 1. 3. 2014 na délku vašeho zaplaceného pobytu získáte slevu 10% pro 3 až 7 dní lyžování. V termínech hlavní sezóny je sleva 10% při zakoupení 5 až 7 denního skipasu. **KARTU HOSTA** můžete použít pro slevu jen jednou. Počítejte s tím, že při nákupu zlevněných skipasů musíte předložit občanský průkaz, pas nebo u dětí průkaz pojištěnce. Slevy mají také organizované **školní skupiny** nad deset žáků, které předloží jmenný seznam s razítkem školy a uvedenou zodpovědnou osobou. Se skipasem platným v ten den získáte slevu 20 % do termálního bazénu v Janských Lázních. **Jednotlivá jízdenka** na Černou horu stojí 120, zpáteční 160 Kč, na Portášky a Hnědý Vrch 100 Kč, Javor, Vysoký Svah a Zahrádky 60 korun. Při opakovaných jízdách raději využijte **bodovou jízdenku**. Časový zámek je u této jediné přenosné jízdenky pouze jedna minuta. Tím ji může využít více osob. Jeden bod stojí 5 Kč, při cestě lanovkou na Hnědý Vrch vám turniket odečte 15 bodů a oproti jednotlivé jízdence ušetříte za každou jízdu 25 Kč. Vleký směřující k běžeckým tratím na Zahrádky, Bönischovy boudy, Modřín a Košťálku I. jsou za 5 bodů, tedy pouze za 25 Kč. Na turniketu vidíte, kolik bodů vám ještě zbývá. Zůstatek bodové jízdenky pod 25 bodů si můžete nechat dobít nebo vyplatit. Čipovou kartu zálohovanou padesáti korunami vrátíte v automatu nebo v pokladně. **Ve-
dlejší sezóna** s levnějším jízdým trvá do 24. prosince a potom opět od 17. března 2014. Platit můžete běžnými typy platební karty.

Skibus

Ve SkiResortu ČERNÁ HORA – PEC jezdí několik skibusových linek. Skibus **Červené páteřní linky** na trase Janské Lázně - Svoboda nad Úpou - Horní Maršov - Velká Úpa - Pec pod Sněžkou a zpět jede celkem dvanáctkrát za den od 21. 12. do 23. 3. Zastavuje na všech autobusových zastávkách, celá trasa trvá maximálně 45 minut. Při nejhustějším dopoledním provozu je interval pouze 40 minut. Skibus **Modré páteřní linky** jezdí od 25. 12. do 16. 3. z Janských Lázní do Černého Dolu. Skibus **Žluté páteřní linky** spojuje od 25. 12. do 16. 3. šestnáctkrát za den skiareál Černá hora s autobusovým a vlakovým nádražím ve Svobodě nad Úpou.

Ve městě Pec pod Sněžkou jezdí další tři linky **CITY BUS** až do konce lyžařské sezóny (nejdéle do 30. 3.). První jede po trase hotel Horizont - Malá Pláň - Javor, druhý po trase stanice lanovky Sněžka - autobusové nádraží - Javor a třetí Velká Pláň - Malá Pláň - Javor. Zvláštní **skibus večerní lyžování** vyjíždí v 17.16 hodin z Vavřincova dolu k Javoru a zpět ve 21.41 hodin. Město Pec pod Sněžkou z poplatků za ubytování hradí část provozu městských skibusů, proto již nepotřebujete skibusenku, jako v loňské sezóně. Skibusy na všech trasách jsou určeny pouze pro zákazníky SkiResortu. V Janských Lázních jezdí CITY BUS od 25. 12. do 16. 3. okružem po celém městě, stejně jako CITY BUS v Černém Dole.

Z Černé hory do Pece rolbou a na sjezdových lyžích

Novinkou letošní zimy je lyžařské propojení Janských Lázní s Peci pod Sněžkou. Od horní stanice Černohorského Expressu vás v intervalu čtvrt hodiny vyveze 300 metrů speciálně upravená rolba až pro čtyřicet lidí na nejvyšší bod trasy. Sjedete tři kilometry do sedla pod Kolínskou boudou, kde nasednete do jiné rolby směřující k Pražské boudě. Od-

V roce 2014 využijete na svazích Černé hory sedmáct sjezdovek.

tud lyžujete do Pece. Pozdější návrat skibusem od stanice Javor trvá do Janských Lázní asi 35 minut. Služba je v ceně vašeho skipasu, v případě bodové jízdenky vám ubude 10 bodů. Zážitek z jízdy rolbou nepoznáte v žádném jiném lyžařském regionu ČR.

Běžecké tratě, sánky a další služby

SkiResort zajišťuje úpravu tratí pro běžkaře v celkové délce devadesát kilometrů. Úsek od Liščí hory, přes Lučiny, Černou horu do Horního Maršova je součástí Krkonošské lyžařské cesty. Další vyhlášené okruhy najdete v oblasti Černé a Světlé hory. V návaznosti na lanovku Černohorský Express je pravidelně upravená sánkařská cesta dlouhá tři a půl kilometru s převýšením 560 metrů. Saně si vypůjčíte přímo u kabinkové lanovky v Janských Lázních.

V areálu ve Svobodě nad Úpou na Duncanu, na Černé hoře na Sportu 3 a v Peci pod Sněžkou na Klondike 1 si na slalomové trati s časomírou můžete se svou školní nebo firemní skupinou uspořádat závody. V areálech najdete půjčovny s vybavením, skiservis, lyžařské školy, úschovny zavazadel, občerstvení u stanic lanovek i v boudách na sjezdovkách. V horní stanici kabinkové lanovky na Černé hoře najdete odpočinkové místo s dětským koutkem.

Nalýžované kilometry si podle čísla vašeho skipasu najdete na stránkách www.skiline.cz. Zároveň si výsledek porovnáte s denním průměrem ostatních lyžařů. Na denně aktualizovaných webových stránkách SkiResortu jsou informace o stavu běžeckých tratí a sjezdovky vám přiblíží webové kamery.

SkiResort ČERNÁ HORA – PEC, provozuje společnost **MEGA PLUS**, ředitel Mgr. Petr Hynek, Janské Lázně čp. 265, PSČ 542 25, tel. 499 875 152, Pec pod Sněžkou tel. 499 736 375, e-mail: megaplus@megaplus.cz, www.skiresort.cz.

Původně se bouda pod Svorovou horou jmenovala podle hraběnky Emmy Czernin-Morzinové, zachycené v Praze roku 1897 slavným českým malířem Václavem Brožíkem. Nejpozději od roku 1946 snad podle vystavených trofejí nese jméno Jelenka. V restauraci zbylo poslední paroží ze září 1898, jestli byl lovcem jelena manžel Emmy hrabě Rudolf, se můžeme jen domnívat.

JELENKA NA BŘEHU MOŘE

V místech, kde si noví osídlenci nevěděli po roce 1945 rady s překladem původního německého pojmenování, několikrát použili univerzální jeleny. Třeba v Peci jsou v Zeleném dole z Zehgrundbaude Jelení louky, ve Špindlerově Mlýně z Leierových Jelení boudy a místo jednoho z nejstarších česky zaznamenaných pomístních jmen v Krkonoších Lvi důl kartografové prosazují i přes odpor místních lidí Jelení důl. S těmi místy si občas turisté pletou boudu Jelenku v Malé Úpě. I ta se jmenovala původně jinak. Emma ze starého korutanského rodu Orsini-Rosenberg byla manželkou majitele panství Maršov a Vrchlabí Rudolfa Czernin-Morzina. Když se roku 1878 provdala do tehdy exotických Krkonoš, navázala na dobročinné aktivity své tchyně Aloisie a brzy byla tou oblíbenou paní hraběnkou. V červenci 1905 předčasně v sedmačtyřiceti letech zemřela. Její jméno nese chodník z Malé Úpy do Horního Maršova, letní altánek nad Velkou Úpou, lovecká chata na Světlé hoře, zaniklá okresní nemocnice v Maršově a nejpozději od roku 1914 také pramen s obeliskem pod Svorovou horou. Sto metrů pod pramenem její vnuk Jaromír Czernin-Morzin dokončil v létě 1936 nový hostinec. Aby u oblíbené turistické cesty z Kowar, Karpacze a především z Malé Úpy na Sněžku připomněl památku své babičky, pojmenoval boudu stejně Emmaquelle, tedy Emmin pramen. Jen deset let poté boudu překřtil první národní správce Čeněk Pernt snad podle vystaveného paroží na Jelenku. Vydržel tu asi sedm let, tedy déle než většina dalších boudařů na odlehlém místě s elektrinou pouze při večerním spuštění dieselagregátu. Elektrický kabel sem přivedl teprve v devadesátých letech jeden z mobilních operátorů kvůli napájení antén pokrývajících signálem velkou část východních Krkonoš. Ani s elektrinou není život a provoz jediné hřebenové boudy v Malé Úpě jednoduchý, což při krátké návštěvě nemusí být úplně zřejmé.

V hřebenových boudách zatím nenajdeme dynastie boudařů jako za časů Bönschů, Richterů, Rennerů či Erlebachů, téměř všichni současníci do Krkonoš přišli relativně nedávno. Pavel Hofman s manželkou Radkou na Jelence trvale žijí deset let. Hofmanové úspěšně podnikali v textilním průmyslu. Na podzim 1994 otec Jiří připravil rodinnou oslavu formou výletu do Krkonoš. Prošli krásnými místy Malé Úpy, kolem Tonoových domků, Šimových chalup, po Traverzu vystoupili na Sněžku a přes Svorovou horu se vraceli zpět. Na Jelence si chtěli dát něco dobrého, jenže dveře byly zavřené. Potom léta hledali rodinnou chalupu v horách, prohlédli si stovky nabídek, navštívili desítky domů, ale nic vhodného je neoslovilo. Po třech letech viděli Jelenku v nabídce na prodej, ale pro ně byla moc velká. Po dalším roce opět koukali na internetovou nabídku, až se nechali vyprovokovat a zajeli se do Malé Úpy podívat. Stoupali hustou podzimní mlhou, která se těsně pod opuštěnou boudou rozplynula, a je ozářilo ostré inverzní slunce. Převalující se mraky v údolí dosahovaly k Jelence, jakoby stála na břehu bílého moře. A kolem nikdo nikde. Tehdy se rozhodli boudu ve výšce 1263 metrů koupit. Celou ji opravili, vybavili a trochu naivně pronajali „hodným“ lidem s tím, že sem budou jezdit odpočívát. Tak to chodí ve vyspělém světě, ale ne v českých hospodách. Po třech letech trápení s nájemníky se boudy ujali sami a dnes jsou Pavel a Radka Hofmanovi zdatnými boudaři. Zvládli všechny dovednosti od topení dřevem, přes opravu rolby po jízdu autem namrzlou cestou do údolí. Na provozní nesnáze jako je zapadlý skútr se saněmi naloženými zbožím, rozbitá rolba uprostřed cesty nebo zamrzlý přívod vody si už dávno zvykli. K boudě s šestadvaceti lůžky přistavěli vlastní obytnou část a i s nedávno narozeným potomkem vedou zajímavý život na jednom z nejvýše obydlených míst Krkonoš. Jako v dalších třiceti hřebenových boudách nad 1200 metrů jim život komplikuje řešení tří hlavních provozních problémů. Prvním je nárazovost návštěvnosti. Na Jelence dělí provozní dny na úplně mrtvé s malou šancí prodat jedinou porci připraveného guláše, mrtvé dny při návštěvě pěti promočených hostů a slabé při občasných objednávkách v průběhu dne. Na opačné straně stupnice návštěvnosti jsou letní a podzimní víkendy s hodinovou až vzácně čtyřhodinovou špičkou. Po tu dobu nejsou schopni s nasazením všech obyvatel boudy obsluhovat hosty u stolu, ale pouze v samovolně vznikající frontě před výčepním pultem. Mezi tím jsou pohodové chvíle úměrně zaplněné restaurace. Spokojenost hosta proto osciluje v polohách od vréle vděčnosti za podané občerstvení nebo poskytnutý nocleh v opuštěných horách po otrávené čekání ve frontě na borůvkové knedlíky ve sváteční den s modrou oblohou. Je velké umění a někdy spíš loterie odhadnout kolik lidí zítra vyrazí do hor, kolik navařit a jestli povolat výpomoc. Druhou starostí boudařů je najít a udržet na „pustém ostrově Jelenka“ zaměstnané spolupracovníky. Když je neoslovuje krása okolní přírody, moře mlhy splouchající u prahu boudy a po týdnu jim chybí vymoženosti civilizace, nejpozději do roka zmizí. V jednom extrémním létě se na Jelence vystříдалo několik číšníků. O třetím problému nám vypráví všichni boudaři z hřebenů, totiž o byrokracii úředníků neochotných přijmout specifika nejvýše provozovaných hostinců v zemi.

I tak na Jelence Hofmanovi prožívají krásné chvíle při vycházkách do okolí, na rozdíl od lidí v údolí vidí tisíce hvězd na noční obloze, kochají se dalekými výhledy až k Pradělu a slyší ticho horského lesa. Dobrou náladu mají ze spokojených hostů nacházejících i v nepohodě otevřené dveře a pro případ již uzavřené restaurace funkční zvonek. Mají rádi ubytovanou partu poutníků s hudebními nástroji, co večer zahrají a zazpívají o tom, jak šlapou dál. Ve své boudě si hýčkají zachovaný dřevěný interiér hostince ve stylu loveckého salonu. Hrabě Jaromír Czernin-Morzin jej vyzdobil loveckými diplomaty, vyřezávanými plastikami ulovené zvěře a trofejemi velkých jelenů ze sbírky maršovského zámku. Po pětadesáti letech různých provozovatelů tu z těch dob zůstalo jedno paroží vidlicového desateráka uloveného podle popisky na lebce koncem říje 30. září 1898 na polesi Riesenham v oddělení Lattichberg, tedy v dnešní Peci

nad luční enklávou Severka. Poslední památka na původní Emmaquelle visí na čestném místě a pomalu obrůstá břečtanem, který tu Hofmanovi zasadili během své první boudařské sezóny před deseti lety. Těšíme se s nimi, že poroste ještě dlouho.

Pro zajímavý výlet zimní přírodou na sněžnicích nebo běžkách zvolte neupravovanou červeně značenou cestu z Pomezních Bud přes Soví sedlo k celoročně otevřené horské boudě Jelenka. Za dobrých sněhových podmínek můžete okruh projít i se saněmi. Od Jelenky se svezete po pravidelně projeté Žluté cestě do osady Smrčí nebo dole za mostem uhněte k Hýbnerce a zpět na Pomezní Boudy. Zimní výstup na Sněžku vede od Jelenky podél tyčového značení po Traverzu, skialpinisté volí i vrchní trasu přes Svorovou horu a Obří hřeben. Zajímavostí na jednom z nejkrásnějších letních okruhů v Malé Úpě s průchodem Soví doliny, polského Karpacze, výstupem na Sněžku ze severní strany a návratem kolem Jelenky připravujeme do letního vydání Veselého výletu.

Nové běžecké trasy v okolí Malé a Velké Úpy

Novinkou letošní zimy ve východních Krkonoších je prodloužení upravených tras pro běžkaře v oblasti Velké a Malé Úpy. Ve spolupráci s Jiřím Šimůnkem ze Sagasserových bud upravuje nová rolba PistenBully s polohovací radlicí, tři metry širokou zadní frézou a dvěma stopaři trasu mezi boudou Jana a Růžohorkami včetně okruhu okolo Pěnkavčího vrchu. Nový je okruh od boudy Jana kolem TV vysílače na okruh Červený vrch se stejně krásnými výhledy jako z Pěnkavčího vrchu. Pak rolba sjede do Spáleného Mlýna a po hlavní cestě k maloúpskému kostelu. Navazující okruh okolo Kraví hory s krásnými scenériemi je upravovaný vůbec poprvé, teprve v průběhu zimy uvidíme, jak si rolba poradí se zdejšími závějemi. Z Rennerových bud rolba upraví trasu krkonošské magistrály až k Pomezním Boudám. Tady navazuje okruh v již dříve využívané oblasti Haida. Stejný stroj zajišťuje oblíbenou trasu od kostela přes Cestník k Lysečinské boudě a dál až na Rýchory. Především milovníci delších výletů ocení propojení mezi Malou a Velkou Úpou umožňující řadu zajímavých variant a bezpečnějších sjezdů do Spáleného Mlýna. Aktuální upravenost tras najdete na webových stránkách <http://bilestopy.cz/cs/krkonose>.

SKiMU – bav se celou zimu

Lyžařský areál Malá Úpa vstoupil do sezóny s tímto heslem, už při náku-

pu skipasu pro sjezdovky na Pomezních Boudách a U kostela dostanete při jeho vyslovení sušenku. Je na vás, zda využijete kromě hezkého lyžování ve vysoko položeném středisku další výhody. Třeba při vrácení pasu ve SKiMU House dostanete zdarma čaj nebo kávu a místo vybrané stokorunové zálohy za skipas si můžete dát denní menu v hodnotě 130 korun. Skipas vám vedle zlevnění jídla umí spočítat počet ujetých kilometrů a výškových metrů za celý den, nezapomeňte si zapsat číslo. SKiMU House pod sjezdovkou Pomezky je místem večerních party, každý den v týdnu s jiným degustačním programem. Partner areálu Hostivar byl vyhlášen minipivovarem roku 2013, proto každé pondělí pořádá ochutnávku z produkce nepasterizovaných a nefiltrovaných jedenácti až patnáctistupňových piv. V úterý je tu od 19 hodin dětská party, která po 21. hodině přechází ve SKiMU Party s poznáváním pravých karibských rumů. Ve čtvrtek jsou na sjezdovce kurzy carvingového a v pátek freestyleového lyžování. V pátek se na sjezdovce Pomezky můžete zúčastnit veřejných závodů s večerním vyhlášením výsledků ve SKiMU House. Informace o akcích, počasí, obsazenosti vleků a novinkách v areálu najdete přehledně na úvodní stránce webu SKiMU.cz. Bezplatné připojení vašich chytrých mobilních telefonů k internetu je na čtyřech místech v areálu, tedy ve SKiMU House, Sport Centru, u pokladny na Pomezních Boudách a U kostela.

Více se o jednotlivých cílech a aktivitách dozvíte v informačním centru na Pomezních Boudách, doplněném stálou expozicí z historie Malé Úpy. Najdete tu směnárnu, veřejný fax a internet, bezplatné WIFI připojení, kopírování včetně barevného, informace o ubytování, rezervace ubytování v Malé Úpě, prodej map, knih, suvenýrů a dárků. Můžete si tu objednat taxi, získáte kontakt na skibus pro větší skupinu, k nahlédnutí jsou jízdní řady i pro polskou stranu východních Krkonoš. Obec v infocentru zřídila výdejní místo České pošty poskytující standardní poštovní služby jako příjem a výdej vnitrostátních i zahraničních zásilek, příjem poštovních poukazů a platebních dokladů SIPO, prodej novin a časopisů.

Informační centrum Malá Úpa, Pomezní Boudy, PSČ 542 27, tel.: 499 891 112, e-mail: info@malaupa.cz, je otevřené denně od 9.00. do 17 hodin, mimo sezónu 10.00–16.00. Dobře se tu domluvíte i německy. www.info.malaupa.cz

Celnice na Pomezních Boudách připomíná mnohé historické události. Třeba otevření přechodu pro automobily v červenci 1924, vypálení původního domu nacisty při boji s celníky 20. září 1938, pomstu na místních lidech 28. května 1945, symbolické otevření závory prezidentem Václavem Havlem 2. září 1990 a také oslavy 20. prosince 2007 při ukončení hraničních kontrol. Po celkové rekonstrukci se do bývalé celnice 12. listopadu 2013 přistěhovala radnice horské obce Malá Úpa. Místo celního prostoru zachyceného na fotografii z roku 1926 je parkoviště pro jednodenní lyžařské hosty.

Sám „nejlepší jezdec český“ Hynek Bedrník poslal Františku Říhovi do Dvora Králové 28. 2. 1899 údajně nejstarší evropskou pohlednici z lyžařských závodů. Jsou na ní zmíněna jeho vítězství v Mnichově, Vidni, Praze a ve vyobrazené Jilemnici. Větší pozornost si s odstupem století zaslouží muž zachycený z profilu v pravém rohu pohlednice. Josef Rössler-Ořovský se přátelům v korespondenci podepisoval jen Roessler nebo taky Resler. V roce 1887 založil Český SKI klub Praha, první lyžařský oddíl v našem království. Závod z pohlednice pořádal v zimě 1898 spolu s druhým nejstarším Českým krkonošským spolkem SKI Jilemnice založeným v roce 1894 za účasti Jana Buchara. Učitel z Dolních Štěpanic u Jilemnice byl praktickým propagátorem krkonošské turistiky a lyžování. Pražský intelektuál a obchodník Josef Rössler-Ořovský se jako sportovec a organizátor angažoval nejméně v deseti sportovních oborech od hokeje přes jachting po „ping-pong“ a především v olympijském hnutí. Přátelství těchto dvou mužů mělo význam pro založení prvního lyžařského svazu ve světě v roce 1903.

V archivu Veselého výletu ochraňujeme pohlednice posílané mezi prvními lyžaři Krkonoš. Třeba krasopisně a s pokorou napsal pohlednici Janu Bucharovi z vojenské služby v Sarajevu 3. srpna 1910 „v úctě oddaný Bohumil Hančů“. Na rozdíl od přetištěné pohlednice Hynka Bedrníka, tehdy už slavný lyžař Hančů zvládl text bez jediné gramatické chyby. Nejaktivnějším pisatelem byl ovšem Rössler-Ořovský. „Srdečný pozdrav z olympiády!!!!“ poslal Janu Bucharovi ze Stockholmu 7. července 1912 s dodatkem: „Vezmi na vědomí, že náš průvod Čechů čítal 82 osob (všechny se stejnými klobouky) a napříč našema tabule Autriche-Tchéques a náš český zemský prapor se lvem!! Co to dalo bojů, práce a korespondence. Tvůj Roessler“. Mnoho pozdravů přátelům posílal z lyžařských, vodáckých a turistických výletů. V červenci 1900 se na pohlednici z I. českého lawn-tennis klubu ptá Jana Buchara: „Dostal's v Modré hvězdě ten pár norvěšských bot (rozumějme lyžařských), které jsem tam pro tebe zanechal? A hodějí se tobě?“. Úsilí přátel Buchara a Roesslera jistě přispělo k založení třetího skiklubu v Čechách se sídlem ve Vysokém nad Jizerou 13. února 1903. Už čtrnáct dní poté Rössler-Ořovský z Prahy vyzývá krkonošské kluby k vytvoření národního svazu. To se po komunikačních problémech podařilo, proto je Svaz lyžařů České republiky nejstarším na světě. Josef Rössler-Ořovský asi nebyl špičkový závodník, ale velký vizionář. Založením lyžařského svazu podnítil klání o titul mistra zemi Koruny české, tedy dnešní mistrovství republiky. Při II. mistrovském závodě v běhu na padesát kilometrů se startem na vrcholu Sněžky 24. února 1907 skončil Josef Rössler-Ořovský v Jilemnici za vítězem Bohumilem Hančem na pátém místě z dvanácti účastníků. Podle pohlednice napsané Rösslerem-Ořovským ze švýcarského Interlaken u přesně o šest let později v neděli 25. března 1913 příteli Josefu „Lyžci“ Alšovi vime, že s druhy podnikli třídní lyžařskou túru přes Jungfraujoch, Concordiahütte a ledovec Aletsch, kde na bratra malíře Mikoláše „Alesche zvlášť vzpomínal“. Ve stejný den v Krkonoších kousek pod Zlatým návrším při VIII. mistrovském závodě na padesát kilometrů zemřel na podchlazení nejprve Bohumil Hanč a kousek od něho obětavý Václav Vrbata. Můžeme se jen domýšlet, jestli by organizace závodu nebyla lepší, kdyby sportovní klání řídil jako tolikrát před tím a tolikrát potom schopný sportovní činovník Josef Rössler-Ořovský.

Sto let po založení lyžařského svazu se sešli jiní dva muži milující běžecké lyžování. Bývalý akademicky reprezentant Čestmír Skrbek, nyní viceprezident Svazu lyžařů a sportovní ředitel úseku běžeckého lyžování se shodl s vrcholným manažerem společnosti Regata Čechy provozující také hotel Horizont v Peci pod Sněžkou Viktorem Šedivým, jak moc je v dětství oslovil příběh Bohumila Hanče a Václava Vrbaty. To byl první impuls k později vyslovené otázce Viktora Šedivého: Jak můžeme pomoci českému lyžování? Nyní již desetiletá spolupráce přivádí do čtyřhvězdičkového hotelu Horizont naši a tím

i světovou běžeckou elitu. Na základě partnerské smlouvy s jediným hotelem v ČR přijíždějí do Pece pod Sněžkou na dvě letní soustředění juniorské a seniorské reprezentační týmy běžců včetně olympijských nadějí a olympijských medailistů. Mají k dispozici sportovní relaxační centrum hotelu, pro uvolnění unavených svalů hotelové fyzioterapie a masáže, saunu, bazén a whirlpool. Využívají posilovnu, dva ricochetové a jeden squashový kurt, kuželkovou dráhu, stolní tenis, veslařský тренаžér, ale kondici získávají především venku na kolečkových lyžích a horských kolech. Skvělé jídlo dostávají v salonku Horizont cafe&restaurantu, který se jmenuje Klasik. Na stěnách visí velké fotografie od Radka Petráška, jistě poznáte Lukáše Bauera, Martina Jakše, Dušana Kožíška, Jiřího Magála a na sólo fotografii Evu Vrabcovou-Nývtovou. Nejlepší česká běžkyně žije v Trutnově. V létě ji vidíme v údolí Úpy trénovat na kolečkových lyžích, občas se objeví i na upravených tratích na Černé hoře. Před olympijskou sezónou si v přípravě vylepšila všechny osobní rekordy a na prvním světovém poháru ve finském Kuusamu skočila do bodované třicítky. Ovšem Lukáš Bauer porazil v prvním distančním závodě všechny Nory, Švédy, slavného Švýcara a před olympiádou v Soči vyhecované Rusy. Těší nás, že jim do olympijské sezóny pomohla také příprava v Peci pod Sněžkou a přejeme hodně štěstí.

www.hotelhorizont.cz

V salonku Telemark hotelu Horizont jsou dobové snímky z archivu Veselého výletu včetně těch s Bohumilem Hančem. S účtou k zakladatelům našeho lyžování se současní reprezentanti vyfotografovali v dobových kostýmech. Vzadu je Eva Vrabcová-Nývtová, Dušan Kožíšek, Sandra Schutzová, Jiří Magál, Petra Nováková, Karolína Grohová, vepředu vlevo Jiří Horčíčka, Ondřej Horyna a vpravo Lukáš Bauer a Alešem Razým.

Akciová společnost působící na trhu od roku 1992 nabízí komplexní profesionální prádelenské a čistírenské služby pro všechny typy ubytovacích zařízení v Harrachově, Špindlerově Mlýně, Peci pod Sněžkou, Janských Lázních, Svobodě nad Úpou, Horním Maršově a dalších městech.

Kontakt:

+420 491 423 745, +420 603 228 791

obchod@pradelny.cz, nachod@pradelny.cz,

www.pradelny.cz

VINOTÉKA NADE DNEM WINE BAR

skvělá stáčená a lahvová vína, posezení u čaje nebo kávy
nekuřácké prostředí, Wi-Fi připojení, bezbariérový vstup, dětský koutek, ochutnávky vín, besedy a koncerty

Uspořádejte u nás rodinnou oslavu, večírek, firemní akci!

Přizpůsobíme otevírací dobu, zajistíme občerstvení, točené pivo i dopravu k vám domů.

HORNÍ MARŠOV, Třída Josefa II. čp. 83, otevřeno po-čt 14-20, pá-so 11-22

Vinotéka NADE DNEM je také centrem kulturního dění v úpském údolí. Z posledních programů jsme si užili představení divadla DNO Svět podle FAGI, autorské čtení Zdeňka Primuse, Jaromíra Typlta, písničky Jany Věbrové, koncert skupiny Urban. Režisér a spisovatel Jan Novák promítl a promluvil o filmu Občan Havel příkuluje. Divadlo Na tahu uvedlo hru SKIF, z filmů jsme viděli také Běloruský sen v Den lidských práv a z festivalu Jeden svět úsměvný portrét Na stupních vítězů.

Chcete-li dostávat elektronické pozvánky na příští akce, napište na vinoteka@nadednem.cz.

www.nadednem.cz, tel. 734 479 229

STAVEBNÍ A INŽENÝRSKÁ FIRMA KLIMEŠ s. r. o.

HORNÍ MARŠOV 65, 542 26 / TEL. 499 874 296, 603 218 346 / e-mail: stavby@klimesmarsov.cz / www.klimesmarsov.cz

- Pracujeme pro chalupáře východních Krkonoš, jsme odborníky na lidovou architekturu.
- Projektujeme rekonstrukce chalup a domů.
- Používáme tradiční tesařské, truhlářské a kamenické postupy.
- Navrhujeme a provádíme nové dřevěné stavby klasickou technologií.
- Spolupracujeme s předními architekty na moderních stavbách.
- Používáme přírodní materiály kámen, dřevo, hlinu, olejové barvy.
- Na pile v Horním Maršově provádíme pořež a prodáváme stavební dřevo

Veřejně přístupné realizované stavby:

Česká poštovna na Sněžce, Ekocentrum DOTEK v Horním Maršově, Muzeum Vápenka v Horních Albeřicích, kaple sv. Anny v osadě Stará Hora, infocentrum a galerie Veselý výlet v Peci pod Sněžkou a v Temném Dole, úprava okolí pramene Labe, štetovaná cesta Šraml ve Velké Úpě.

Wellness hotel Bouda Máma

Vladimír Nikl přeměnil obyčejnou boudu na čtyřhvězdičkový hotel se zachováním přívalstku horská. Po modernizaci pokojů a restaurace v původní roubené části chalupy přibyl tříhvězdičkový hotel, později rozšířený o čtyřhvězdičkovou moderní budovu. S restaurací a sportovním zázemím je nový hotel propojený podzemní chodbou. Všechny prostory jsou nekuřácké a mají pokrytí rychlým internetem. Do objektů s dobře vybavenými hotelovými pokoji a apartmány se vstupuje vlastním vchodem s lyžárnou se skříňkami a sušáky na boty. Wellnessový program tvoří především krásný bazén s protiproudem, vířivka a masážní studio. Pro hosty je připravená relaxační část s absolutním klidem a čtyřmi různými saunami. Vyberou si mezi tradiční finskou, solnou, laconiem nebo bylinkovou, ještě přibude turecká a procedury v horké lázni. Novinkou pro hosty jsou Kneippovy lázně. Po ochlazení mohou následovat masážní sprchy. Sportovní vybavení hotelu nabízí hřiště na squash, stolní tenis, posilovnu se sedmi stroji včetně kola na spinning a stepper. Venkovní hřiště na tenis, volejbal, nohejbal se v zimě změni na oblíbené kluziště navštěvované hosty ze širokého okolí. Jinou zábavu poskytuje bowlingová dráha nebo biliár. Nejmenší děti se zabaví v dětském koutku. Ubytování hosté mají až dva vstupy do wellnessu a sportovní části zdarma. Kuchyně založená na českých jídlech nabízí i několik lehkých jídel a krkonošské speciality. Restaurace je otevřená i pro neubytované hosty, což využívají především zákazníci cestou do Obřího dolu a na Sněžku. Čtyřjazyčný bohatý jídelní lístek obsahuje i moučníky ke kávě, poháry a odpolední svačiny. Vždy ve čtvrtek ožije venkovní altánek při grilování kýty naložené v nálevu. Točí se tu pravá Plzeň a Gambrinus. Novinkou letošního léta je pizzerie, kde všechna jídla připravují z originálních italských surovin. Vinotéku pizzerie zásobuje italské vinařství Zonin. Poslední novinku představuje sjezdovka přímo u hotelu s novým vlekem, kterou mohou ubytovaní hosté využívat zdarma. Po úzké cestě k boudě vyjíždějí jen vozy hotelu řízené profesionálem, hosté parkují v údolí ve dvaceti hotelových garážích a na vlastním parkovišti. Nahoru je vozi hotelový minibus, který také zajišťuje ZDARMA ve dvacetiminutových intervalech i k lyžařskému areálu SkiPEC.

Bouda Máma wellness hotel v Peci pod Sněžkou čp. 124, PSČ 542 21, majitel Vladimír Nikl, tel. hotel: 602 304 989, tel. rezervace: 244 465 666, e-mail: hotel@boudamama.cz, www.boudamama.cz. Domluvíte se i německy, polsky a anglicky.

V Krkonoších máme boudy a ne chaty

V česky psané zprávě ze září 1609 císařský úředník v několika pasážích uvádí, jak v údolí řeky Úpy všude na vrších budky viděli a do jedné boudy v Rysngrundu se na noc schovat museli. Označení krkonošských stavení slovem bouda má nejméně čtyřsetletou tradici a je jedním z mála českých výrazů přejatých do místní němčiny. Bouda, v němčině Baud, je naší vzácnou jazykovou památkou podobně jako Krakonoš, tedy Růbezahl. Proto se bráníme zavádění označení chata, které vychází z neznalosti místních poměrů novými osadníky po roce 1945. Chaty stojí v osadách kolem Berounky nebo u Máchova jezera, ale nikoliv v Krkonoších. Zdejší rekreační obydlí navazují na hospodářské využití, proto malým domům říkáme chalupy a velkým boudy. Je strašné v novinách číst o chatě Luční bouda. Proto si velmi vážíme přístupu třeba zde prezentované Boudy Máma. Přestože je špičkovým hotelem, nebojí se v názvu ponechat označení BOUDA vycházející z někdejšího hospodářského stavení.

VÝSTAVY V PECI POD SNĚŽKOU

Putovní výstava **Olga Havlová ve vzpomínkách přátel a fotografií Bohdana Holomíčka** navštíví během roku padesát škol a byla už i na české ambasádě ve Washingtonu. Naposledy ji představila v provincii Obchodní akademie pro tělesné postižené v Janských Lázních. Při zahájení výstavy ředitelka školy Jana Marešová oznámila, že od 1. ledna 2014 Obchodní akademie ponese jméno Olgy Havlové. Není divu, vždyť někdejší první dáma se začátkem devadesátých let velmi zasloužila o stavbu nové školy pro nadané, ale fyzicky hendikepované studenty. Využili jsme vánoční prázdniny pro uvedení výstavy o Olze Havlové v galerii Veselý výlet v Peci pod Sněžkou ve dnech 22. prosince až 2. ledna 2014. Soubor dvanácti témat připravil Petr Šimíček s Občanským sdružením PANT s Gymnáziem Olgy Havlové v Ostravě – Porubě. Zvolenou koncepci postavil na fotografiích Bohdana Holomíčka, který se s Václavem Havlem a paní Olgu přátelil od roku 1974. Z fotografií je patrné, jak si byli blízcí a proto mohl vytvořit unikátní fotografie z nedalekého Hrádečku stejně jako z Pražského hradu. Vedle putovní části vážený přítel Veselého výletu Bohdan Holomíček (též VV 5/1994) pro uvedení v Peci pod Sněžkou výstavu doplnil zvětšeninami dalších fotografií Olgy Havlové. Dvanáct životních etap, jako třeba Proletářské děvče, značné samostatné, Havel – osudový muž, Za okny StB, Hrádeček, Vašek ve vězení, První dámou, Výbor dobré vůle – Nadace Olgy Havlové, Chybiš tady, Olgo, přibližují krátké texty blízkých přátel a osobností. Vzpomínají třeba Anna Freimanová, Olžina sousedka z Hrádečku, novinářka Petruška Šustrová, spisovatelé Pavel Kosatík a Jiří Stránský, osobní tajemník disidenta a prezidenta V. H. Vladimír Hanzal, olympijská vítězka Věra Čáslavská, disident a potom biskup Václav Malý a také Olze blízký muzikant a spisovatel Vlastimil Třešňák. K výstavě připravené k nedožitým osmdesátinám Olgy Havlové je vydán katalog v českém a anglickém jazyce.

Krkonoše Jiřího Havla

Jestliže jsou spisovatelé svědomím národa, je fotograf Jiří Havel svědomím Krkonoš. V nejtěžším období Krkonošského národního parku na konci osmdesátých let jsem lidi pochybující o smyslu ochrany zdejší těžce zkoušené přírody prosil, aby si prohlédli publikace nejlepšího fotografa našich hor a potom teprve lámali hůl. Jiří Havel dokáže v detailu i krajíně zachytit krásu Krkonoš. V době dnešní záplavy podnětů to zní jako fráze, ale prosím, podívejte se v klidu na jeho fotografie. Po více než šedesáti letech krkonošské tvorby se rozhodl vydat bilancující publikaci, něco jako To nejlepší z Krkonoš od Jiřího Havla. S pečlivou pomocí Leoše Erbena a jeho jilemnického nakladatelství Gentiana vznikla krásná kniha Krkonoše Jiřího Havla se snímky z období 1952 až 29.

září 2013. Lidský rozměr fotografování vystihuje závěrečné povídání o používaných fotoaparátech. Příběh o přístroji značky Moskva spojený s našim společným přítelem horolezcem Mírou Šmídem a jeho prvovýstupem na Ama Dablam připomíná Havlovu tvorbu mimo Krkonoše.

Svou publikační a výstavní pouť Jiří Havel zahájil v srpnu 1959 v Krkonošském muzeu v Jilemnici, tedy nedaleko od rodné Horní Branné. V útlém katalogu s povídáním spisovatelky Marie Kubátové jsou názvy padesáti vystavených fotografií a jen dvě vyobrazené. Černobilou fotografií číslo 50 Kleč ze Zlatého návrší 1958 tehdy vytiskli přes celý formát, stejně jako na dvoustraně 24 – 25 v poslední publikaci. Zvětšenou ji uvidíte spolu s dalšími fotografiemi z průřezu Jirkovy tvorby na výstavě v galerii Veselý výlet v Peci pod Sněžkou. **Pozor, jen týdenní představení autor zahájí v sobotu 4. ledna 2014 v 15 hodin autogramiádou nové publikace.** S výstavou měla premiéru v listopadu v Krkonošském muzeu v Jilemnici, kam se Jiří Havel vrátil po třiapadesáti letech. Jsme rádi, že si náš přítel zvolil jako další místo galerii Veselý výlet, kde měl výstavu už v roce 2000 a jeho fotografie zdobí titulní stranu prvního vydání těchto sezónních novin z června 1992 a také první barevnou obálku z roku 1997. Jiří, za obdivovatele tvé tvorby děkujeme.

Miloslav Klimeš – Fotky

Třetí zimní fotografická přehlídka je o rok odložená akce, tedy „lehce bilanční výstava v příležitosti životního jubilea“. Jeden čas jsem fotil dost intenzivně, hlavně muzikanty, lidi okolo a doma rodinu. Velkým tématem mi je stále architektura, domy, struktura materiálů. A samozřejmě cesty do světa, ale to je těžké téma, když nechcete fotit exotické děti se soplem u nosu. Výběr z mých fotek můžete v galerii Veselý výlet v Peci pod Sněžkou vidět od 12. ledna nejméně do Velikonoc 2014.

Pension Veselý výlet v Temném Dole je obklopený horskou přírodou i kulturními památkami. Hosté s námi konzultují svůj program, který jim obohatíme o další náměty. Inspiraci přináší i samotný historický dům plný obrazů, fotografií a dokumentů nejen z Krkonoš. Dobře vybavené pokoje, připojení k internetu Wi-Fi, sauna, vířivka, velká hala s kuchyň-

kou v moderní přístavbě i bohaté snídaně jsou samozřejmostí. Do pensionu přijíždějí skupiny přátel, kteří stejně jako rodinná setkání využívají prostornou halu. Díky spojovací chodbě mezi oběma domy neomezují hlukem další hosty a nikdo neruší jejich zábavu. Před domem zastavují letní i zimní turistické a lyžařské autobusy, ubytovaní hosté celoročně zaparkují i na parkovišti u infocentra v Peci. Ceník a informace o nabídce dalších služeb spojených s Veselým výletem najdete na webových stránkách.

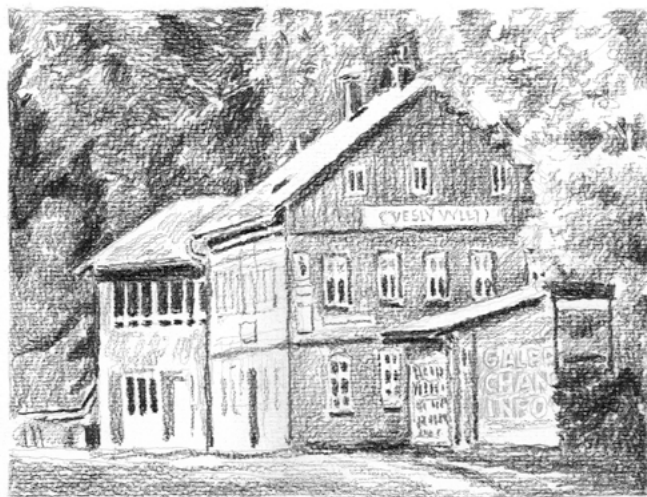
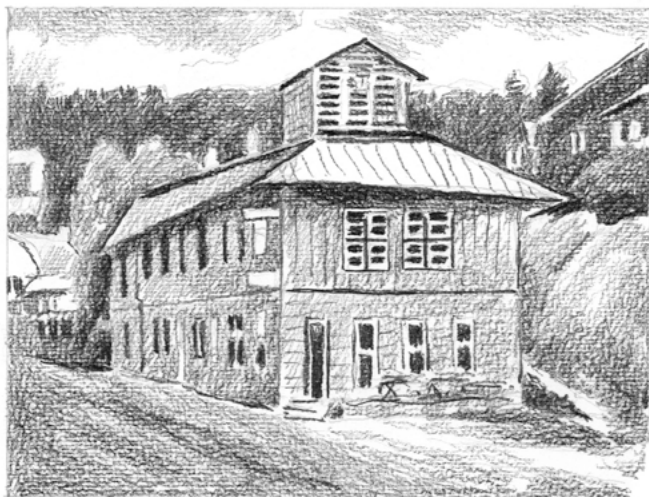
Informační centra a obchod s dárky Veselý výlet v Peci pod Sněžkou nebo v Temném Dole usnadní a zpříjemní váš pobyt ve východních Krkonoších. Vypůjčíte si klíče od lesního hrádku Aichelburg i od Muzea Vápenka v Horních Albeřicích. Najdete tu novinky z regionu, bezplatné informační materiály, mapy Krkonoš a okolí, průvodce, pohlednice se známky, české a německé knihy včetně dětských. Pro sběratele máme turistické vizitky, známky, odznaky, nálepky, štítky na hole a jiné drobnosti. Před cestou domů tu koupíte originální dárky a suvenýry, obrázky, fotografie a oblíbené figurky a loutky Krakonoše, sbírkové kameny, přívěsky, trička připomínající návštěvu Krkonoš. V Temném Dole si můžete objednat kopie dobových fotografií Krkonoš po výběru z našeho velkého archivu. Veselý výlet připravil dárkovou Čokoládu ze Sněžky s výtvarně zpracovanými obaly od několika autorů, které si můžete prohlédnout i na facebooku. Kvalitní česká čokoláda je buď sedmdesátiprocentní, nebo sladká mléčná. Oblíbené jsou krkonošské bylinné, medoviny, čajové směsi a léčivé nápoje. Vedle běžných informací vám pomůžeme s přípravou programu či výběrem ubytování v údolí pod Sněžkou. Po celou provozní dobu je v Peci pod Sněžkou přístupný veřejný internet. Informační centra doplňují směnárny. Starší vydání Veselého výletu si můžete přečíst na našich webových stránkách, zbylé tištěné nabízíme v Temném Dole.

Galerie Veselý výlet je součástí obou informačních center. Aktuální i minulé autorské výstavy v Peci pod Sněžkou jsou představené na webových stránkách.

Informační centrum, galerie, směnárna a obchod s dárky Veselý výlet v Peci pod Sněžkou čp. 196, tel. 499 736 130. **Informační centrum, galerie, směnárna a pension Veselý výlet v Temném Dole** čp. 46, Horní Maršov, PSČ 542 26, tel. 499 874 298. Jsou otevřena denně od 8.30 do 18 hodin. Domluvíte se i německy a anglicky. Aktuality najdete i na facebooku Veselého výletu.

Pension Veselý výlet v Temném Dole nabízí ubytování se snídaní ve dvou a třílůžkových pokojích a apartmá, telefonická rezervace v infocentru, podrobnosti o ubytování v pensionu najdete na webových stránkách nebo vám je pošleme na požádání poštou.

**E-mail: info@veselyvylet.cz
www.veselyvylet.cz**

Touhy dávných poutníků, přinést si na památku z cest nějakou drobnost nebo ji obdarovat přátele, využili podnikavější majitelé horských bud. Známa místa obsadili první koncesovaní prodejci občerstvení a upominek v provizorních přístřešcích u pramene Labe, u Labského i Pančavského vodopádu, u Obří boudy a Sněžných jam nebo na Výrovce. Z několika vyrostly během času horské boudy. Nad vůni fialového kamene či upravených klečových větviček koupených na navštívených místech plesali už naši pradědové a prabáby. S nárůstem turistů se rozvíjela nejprve rukodělná, ale brzy již průmyslová výroba upomínkových předmětů nejrůznějšího původu, umělecké kvality i prodejní ceny. Nikoho jistě nepřekvapí, že nápisy na těch starých jsou povětšinou německé. Jazyková hranice je ale to poslední, co by obchod rozlišoval, takže hodně záleželo na klientele. Mnohokrát ležely nabízené produkty, jak s českým, tak s německým nápisem, svorně vedle sebe. Nejinak tomu bylo již na pultiku legendární „staré Blažkové“ známé jako Blasse z Rokytnice nad Jizerou v prostoru Labské boudy, nebo u křižovatky cest na Výrovce s pověstným kioskem Marie Steinerové, jedné z prvních oficiálních obchodnic se „zbožím ozdobným“ i její pokračovatelky, neteře Berty Bönschové. Nejrozšířenějším suvenýrem jsou až doposud pohlednice. Hosté jich odeslali od jejich vzniku koncem 19. století z hřebenu Krkonoš i k potěše současných sběratelů milióny. Motiv Hotelu Výrovka vydalo v době pořízení fotografie z titulní strany hned deset vydavatelů. Tolik pohlednic neměla leckterá vesnice. Námětem, stejně jako u většiny ostatních suvenýrů, byly v počátcích dva fenomény – Krakonoš a Sněžka. Naivistickou postavičku Krakonoše s vousy z lišejníků, vyráběnou podomácku v chalupách české části pohoří, trumfovaly řemeslné řezbářské figurky Rýbrcoula z dílen početných absolventů umělecké školy v dnešní Jelení Hoře. Proměny vrcholových staveb na nejvyšší hoře Čech i Slezska se dají na dobových památkách přímo mapovat. Jen provozovatelé prosperujících hřebenových bud si mohli dovolit prodávat i cenné výrobky ze skla a porcelánu. Produkty harrachovské či maršovské sklárny nebo porcelánek rodiny Pohlů v Žaclěři a v Kovarech lze najít i mezi všemi těmi broušenými či malovanými talíři, skleničkami, hrničky a těžítky s krkonošskými motivy. Mezi nimi je i pár takových, které snesou přísnější umělecké měřítko. A když ne, nic se neděje. Sběratelé jsou dnes ochotni sáhnout hluboko do kapsy. Před pár lety se na internetové aukci starožitností vydražila docela nepraktická a nijak zvlášť pohledná konvička na mléko v podobě kravičky, jaké dodnes vyrábí třeba porcelánka v polském Boleslavci. Za několiknásobek vyvolávací ceny se prodala jen proto, že měla na boku obrázek se zastavěným vrcholem Sněžky. Jinak byly upomínkové předměty stejně jako dnes přehlídkou dobového kýče a jen milosrdný čas a letitá patina jim dodávají osobité kouzlo, spojené s nostalgií vzpomínek. V nevuku vynikaly především různé užitkové předměty ze dřeva jako talířky, slánky, jehelníčky, krabičky a kazety, mnohdy soustružené, zdobené vypalováním, transparentními černými i barevnými obtisky, rábdy lidovými malůvkami, ty dražší intarziemi či řezbou. Velmi rozšířené byly svého času i šikmo seříznuté březové „placky“ s nalepeným barvotiskem přírodní scenerie s boudou či dominantou Krkonoš, doplněným plastickým kaširovaným detailem. Vedle

různé velkých obrázků vytvořených rozličnými technikami se nabízely také trojrozměrné miniatury interiérů horských světniček k pověšení na stěnu, často oživené i vyřezávanými postavičkami obyvatel. Oblíbené byly i poněkud nákladnější cínové pohárky s reliéfním dekorem nebo lžičky se smaltovanými obrázky exponovaných lokalit. Univerzální předměty se lišily třeba jen názvem boudy nebo místa. Samostatnou kapitolou jsou plechové štítky na turistické hole, které byly a po víceleté přestávce už zase jsou, vedle cenově dostupné památky na výlet i trvalou a nevtrivou reklamou. Rozšíření zimních sportů kráčelo ruku v ruce s nezbytnými lyžařskými přívěsky, tak zvanými „Ullry“. Původního severského patrona lyžařů doplňoval na rubu medailičky většinou obrázek domovské boudy. Název se samovolně přenesl na všechny upomínkové přívěsky na ozdobné šňůrce, cinkající frajersky vedle zmenšenin fortelných botiček a zkřížených lyží na opaskovém poutku zimních i letních turistů. Pak jsou tu ještě odznaky. K těm obzvlášť kuriózním je počítán třeba ten od spolku Veselá mysl. Spolu s texty populárních písniček je prodával zpívajícím hostům v první polovině minulého století bavič a hráč na citeru Hans Soukup na Luční boudě. Ostatně s Luční boudou si generace návštěvníků spojují i další nevšední upomínku – vázanou navíc na kulinářský zážitek – obří rohlík z vlastní pekárny. Nezamýšleným suvenýrem ze Sněžky se ve 20. letech 20. století staly třeba i drobné nouzové mince používané na obou vrcholových boudách. Jejich majitel Heinrich Pohl by o věčném doobjednávání všech nominálů mohl vyprávět. U reklamních ubrousků se „odnášení“ dokonce předpokládá. Pro méně majetné turisty bylo vždy v pohotovosti aspoň razítko, sbírané s vervou na pohlednice i do vandrovnických knížek, což stále přetrvává, přestože existují i dřevěné turistické známky a modernější sběratelské vizitky. Nabídka je dnes opravdu pestrá, jako by ji ani nepřerušila chudoba z let odborářských rekreací, kdy miniaturní rozcestník ze samorostu na dřevěné podložce představoval vrchol invence výrobců i návrhářů. Současní návštěvníci hor, zmlsaní výlety do celého světa se záplavou upomínkových cetek a odkojení vymoženostmi moderní techniky, stojí kolikrát v úžasu nad nepatrnou hračičkou z hloubi minulosti se zabudovaným skleněným krystalkem o průměru necelé dva milimetry, ve kterém lze proti světlu jako v kaleidoskopu pozorovat třeba detailní zobrazení několika jednotlivých hřebenových bud. Sotva 2,5 cm velký kostěný medvídek z mé sbírky skrývá v kukátku zříceninu hradu Chojník i s žertovným dvojversím: Jsouc v mysli stále s tebou, vzal jsem ti tohle sebou. Dřevěná hlavička cigárové špičky z přelomu 19. a 20. století, vyřezaná do postavičky horského skřítky Krakonoše s nůši, představená kdysi na výstavě v Krkonošském muzeu ve Vrchlabí je vysoká 62 mm a v průhledu skleněným válečkem v jeho čapce je vměstnáno dokonce 10 motivů z českých i slezských Krkonoš včetně jednoho z Adršpachu. Častokrát je právě jen taková relativně bezcenná maličkost jedinou památkou na kdysi honosnou a prosperující krkonošskou boudu. Přestože mám slovy kolegy redaktora „to drobné haraburdí rád“ a prodejci popisovaného sortimentu mě chválit nebudou, myslím, že nejkrásnější upomínkou na každý výlet jsou především osobní prožitky. Ale ty vám připomene právě ta zakoupená drobnost.

VESELY VÝLET®

ochranná známka

Sezónní noviny Veselý výlet, Temný Důl čp. 46, 542 26 Horní Maršov, tel. 499 874 298, fax 499 874 221, e-mail: info@veselyvylet.cz, www.veselyvylet.cz, vydavatel/redaktor: Miloslav a Pavel Klimešovi, jazyková úprava: Jarmila Klimešová, grafická úprava: Květa Krhánková, ilustrace: Květa Krhánková, Zdeněk Petira, Stanislav Špelda, fotografie: Marie Dvořáková, Jindřich Eckert, Josef Fiedler, Pavel Klimeš, Franz Pietschmann, Ivan Sejtka, Rudolf Slavík, František Škavrada, František Vambra sen., Jan Zámíš, Bohumír Zeman a archiv vydavatelů, sazba: Tisk OFSET a.s. Úpice, tel. 499 881 171, tisk: Profi-tisk group s.r.o., Olomouc, překlad do němčiny: Hans-J. Warsaw, překlad do polštiny: Helena Jankowská, Andrzej Magala, uzávěrka: 15. 12. 2013, náklad: 50.000 kusů, z toho 28.000 kusů v české, 15.000 v německé a 7.000 v polské verzi. Máte-li zájem o zaslání vydání Veselého výletu (příště 42/léto 2014) poštou, pošlete spolu s adresou 40 Kč, jste-li z České republiky nebo 190 Kč, jste-li v cizině nebo si noviny objednejte osobně v informačním centru Veselý výlet v Temném Dole nebo v Peci pod Sněžkou.

Veškerá autorská práva vyhrazena!

Telefonování: Tel. čísla pevných linek východních a středních Krkonoš začínají trojčíslím 499 (ze zahraničí 00420 499). Informace o telefonních číslech 1180.

Městské a obecní úřady: Horní Maršov 499 874 156, Janské Lázně 499 875 101, Pec pod Sněžkou 499 896 215, Malá Úpa 499 891 157, Svoboda nad Úpou 499 871 105, Žacléř 499 878 510, Špindlerův Mlýn 499 433 226, úřední hodiny jsou vždy v pondělí a ve středu 8.00-12.00, 12.30-17.00.

Horská služba: celoročně je stálá pohotovost ve Špindlerově Mlýně tel. 499 433 239 (602 448 338). V zimě v Peci pod Sněžkou 499 896 233 je služebna v provozu denně od 7.00 do 22.00 (po této době 602 448 444). Další zimní služebny jsou v Janských Lázních 499 895 151 (606 157 936), v Malé Úpě na Pomezích Boudách 499 891 233 (606 157 935), Strážné 499 434 177 (606 157 934), Harrachov 481 529 449, 602 448 334, Rokytnice nad Jizerou 481 523 781, (606 157 932), Luční bouda v zimě 739 205 391.

INFORMAČNÍ CENTRUM VESELÝ VÝLET GALERIE - SMĚNÁRNA

v Temném Dole v Horním Maršově, tel.: 499 874 298

v Peci pod Sněžkou, tel.: 499 736 130

e-mail: info@veselyvylet.cz

www.veselyvylet.cz

denně 8.30 - 18.00

Informační centra Krkonoše - 2014 - IC Flora Benecko, PSČ 512 37, tel. 481 582 606, info-flora@benecko.com, www.benecko.com; TIC Černý Důl, PSČ 543 44, tel. 499 429 618, infocentrum@cernydul.cz, www.cernydul.cz; IC Veselý výlet Horní Maršov, PSČ 542 26, Temný Důl 46, tel. 499 874 298, info@veselyvylet.cz, www.veselyvylet.cz; IC Hostinné, PSČ 543 71, Náměstí 70, tel. 499 404 746, infocentrum@muhostinne.cz, www.infocentrum.hostinne.info; IC Janské Lázně, PSČ 542 25, tel. 499 875 186, info@megaplus.cz, www.janskelazne.cz; IC Jilemnice, PSČ 514 01, Město Jilemnice, tel. 481 541 008, info@jilemnice.cz, www.mestojilemnice.cz; IC Lánov, PSČ 543 41 Prostřední Lánov 39, tel. 499 432 083, infocentrum@lanov.cz, www.lanov.cz; IC Malá Úpa, PSČ 542 27, tel. 499 891 112, info@malaupa.cz, www.info.malaupa.cz; MIC Veselý výlet Pec pod Sněžkou, PSČ 542 21, tel. 499 736 130, info@veselyvylet.cz, www.veselyvylet.cz; IC Turista Pec pod Sněžkou, PSČ 542 21, tel. 499 736 280, turista@turistapec.cz, www.turistapec.cz; MIC Rokytnice nad Jizerou, PSČ 512 44, Horní Rokytnice 197, tel. 481 522 001, infocentrum@mesto-rokytnice.cz, www.mesto-rokytnice.cz; TIC Svoboda nad Úpou, PSČ 542 24, nám. Svornosti 527, tel. 499 871 167, info.ets@tiscali.cz, www.svobodnadupou.eu; TIC Špindlerův Mlýn, PSČ 543 51, Svatopetrská 173, tel. 499 523 656, tic@mes-tospindlerumvlyn.cz, www.mestospindlerumvlyn.cz; TIC Trutnov, PSČ 541 01 Trutnov, Krakonošovo nám. 72, tel. 499 818 245, vesely@trutnov.cz, www.ictrutnov.cz; RTIC Vrchlabí, PSČ 543 01 Vrchlabí, Krkonošská 8, tel. 499 405 744, info@krkonose.eu, www.krkonose.eu; TIC Žacléř, PSČ 542 01 Žacléř, Rýchor-ské nám. 10, tel. 499 739 225, muzeum@zacler.cz, www.zacler.cz.

Zdravotnictví: Jednotné evropské číslo tísňového volání 112, rychlá záchranná služba Trutnov a Vrchlabí tel. 155, záchranná služba 499 735 921, pro východní Krkonoše je pohotovostní služba v Trutnově 499 840 100, Nemocnice Trutnov 499 866 111, Pec pod Sněžkou lékař 499 329 340, chirurgie 499 329 346, zubní lékař 603 413 113, Horní Maršov 499 874 144, zubní lékař 499 874 166, dětské oddělení 499 874 143, Janské Lázně 499 875 116, Svoboda nad Úpou 499 871 140, dětské oddělení 499 871 287, Špindlerův Mlýn 499 433 344, chirurgie 499 523 864, lékárna je v Horním Maršově otevřena po-pá 8.00-12.30, 14.00-17.00, 499 874 121, ve Svobodě nad Úpou 499 871 264, ve Špindlerově Mlýně 499 433 335, pohotovostní služba Vrchlabí (i pro Šp. Mlýn) 499 421 155.

Policie: stálá pohotovost Trutnov a Vrchlabí tel. 158, dopravní nehody 974 539 251, služba Pec pod Sněžkou 499 736 233, Svoboda nad Úpou 974 539 731, Špindlerův Mlýn 499 433 333, městská policie Janské Lázně 603 345 538, městská Špindlerův Mlýn 499 433 354, 606 484 805, Žacléř 499 876 135.

Lesní hospodářství Vrchlabí ústředí 499 456 111, lesní správy: Horní Maršov 499 874 161, Pec pod Sněžkou 499 896 214, Svoboda nad Úpou 499 871 159, Špindlerův Mlýn 499 433 282.

Meteorologická stanice v Peci pod Sněžkou 499 736 303.

Správa Krkonošského národního parku: středisko Pec pod Sněžkou 499 896 213, denně 8.30-12.00, 12.30-17.00, Harrachov 481 529 188 denně 8.30-12.00, 12.30-17.00, Špindlerův Mlýn 499 433 228, denně 8.00-12.00, 12.30-17.00, Krkonošské muzeum Vrchlabí denně mimo pondělí 8.00-17.00 499 456 111. IC KRNP Vrchlabí, nám. Míru 223, 499 456 761, his@krnap.cz, 1. 6.-30. 9. po-ne 9.00-12.00 a 13.00-17.00, 1. 10.-23. 12. po-pá 9.00-12.00 a 13.00-16.00, Rýchorská bouda 499 895 107.

Hasiči: stálá služba Trutnov 150, 499 848 411.

Bohoslužby: Horní Maršov sobota 16.30, Svoboda nad Úpou neděle 11.00, Janské Lázně neděle 9.30, Velká Úpa sobota 15.00, Malá Úpa neděle 15.00, Mladé Buky neděle 11.00, Žacléř neděle 9.30, Špindlerův Mlýn neděle 11.00. Církev Československá husitská - Trutnov - Úpická 146, neděle 10.15., Janské Lázně - Betlém 1. neděle v měsíci 13.30, Farní sbor Českobratrské církve evangelické, Trutnov - Úpická 163, neděle 10.00, Janské Lázně Sola Fide 8.30, Shromáždění sborů svědků Jehovových v sále království v Trutnově, Bojiště 103. Týdenní shromáždění: Každé úterý (18.45) a čtvrtek (19.00). Veřejné přednášky každou neděli od 9.30 do 11.30 a od 16.30 do 18.30.

Autoopravna a pneuservis: Svoboda nad Úpou - Hlávka 499 871 153, denně 7.00-12.00, 13.00-17.00, Horní Maršov - servis Jan Vaněk, 604 125 534, Autoklub Bohemia Assistance nonstop 1240, Žlutý anděl 1230.

Benzinové pumpy jsou ve Svobodě nad Úpou otevřeny denně od 6.00 do 20.00 hodin (Benzína, 499 871 128) a 6.00 - 21.00 (Lucraco Oil, 499 871 188), v Peci pod Sněžkou 6.00 - 22.00 (499 522 120), ve Špindlerově Mlýně denně 7.00-17.00 (neděle od 8.00, 499 433 295). Čerpadla s nepřetržitým provozem jsou v Trutnově a ve Vrchlabí.

Hraniční přechody: Od 21. prosince 2007 zrušeny kontroly na hranicích. Přezjezd hranice Pomezí Boudy - Przelęcz Okraj omezen pro vozidla do 3,5 tuny, Harrachov - Jakuszyce, Královec - Lubawka bez omezení.

Autobusy: předprodej místenek (pouze z výchozí stanice) a informace ve Špindlerově Mlýně 499 433 263, pondělí - pátek 8.00-16.00, v sezóně i v sobotu, popř. v neděli 8.00 - 13.00, Trutnov info 499 811 286.

Lanové dráhy: Na Sněžku (Pec p. Sn., 499 895 137) zkušební provoz od 21. 12. 2013. Na Hnědý Vrch (Pec p. Sn. 499 736 375) denně 8.30-17.00, od 1. 9. jen pátek až neděle. Portášky (Velká Úpa, tel. 499 736 347) denně 8.30-17.00, od 15. 2. do 17.30. Černá hora (Janské Lázně, 499 875 152) denně v 9.00 a potom každou půlhodinu do 18 hodin, Na Pláš (Šp. Mlýn - Sv. Petr, 499 497 215) a Medvědin (Šp. Mlýn, 499 433 384) denně 8.00-18.00, Žalý so+ne 9.00-7.00 (Vrchlabí, 499 423 582), Lysá hora (Rokytnice, jen v zimě, 481 523 833), Čertova hora (Harrachov, 481 528 151).

Partnery Veselého výletu jsou především horská sídla sdružená do Svazku obcí Východní Krkonoše. Termíny akcí najdete na adrese www.vychodnikrkonoše.cz.

Hradní společnost
Aichelburg

Horní
Maršov

Janské
Lázně

Pec
pod Sněžkou

Malá
Úpa

Žacléř

KRNP